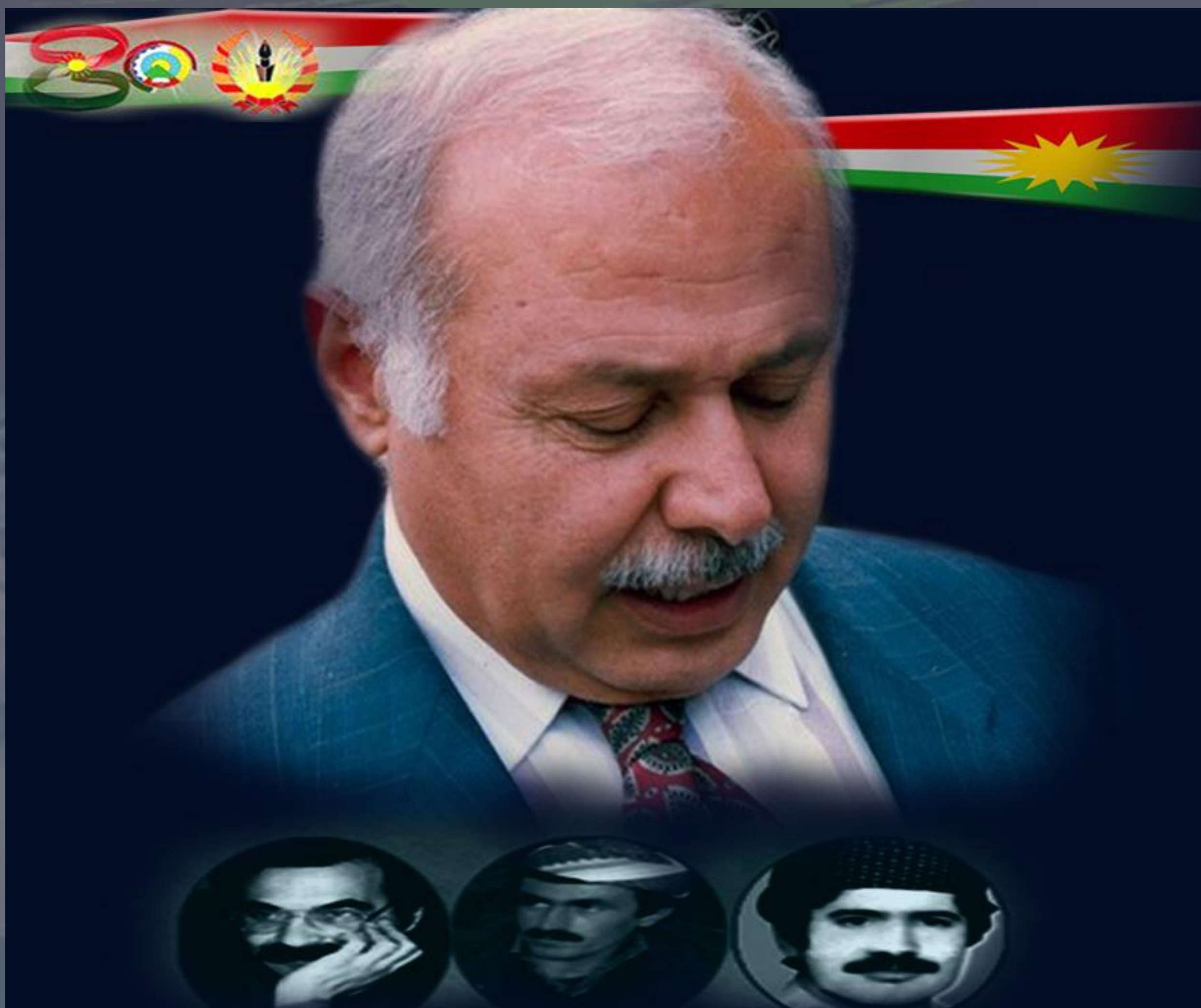

تیرۆری میکۆنووس: کۆماری ئیسلامیی ئێرانی لە جیهاندا ڕیسوا کرد

بەشی پێنجەم

ویژدانی نوستوو (نقاشی قهوخانه)

نووسینی: عومەر باڵەکی

کۆکردنەوە و ئامادەکردنی: ڕەحمان نەقشی

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ویژدانی نوستوو (نقاشی قهوخانه)

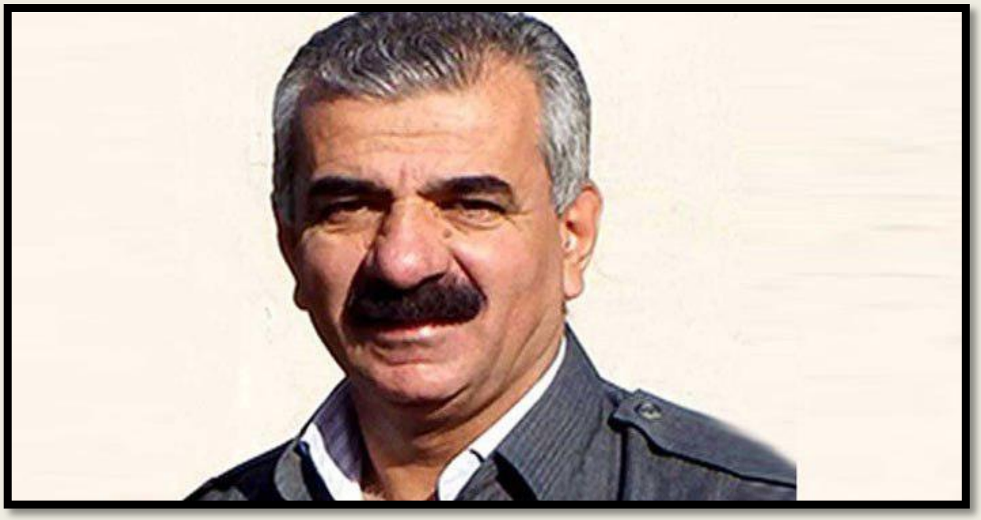

عومەر باڵەکی

- دادگای میکۆنووس ویژدانی نوستوو...
- کردنەوەی پەروەندەی میکۆنووس و کەسایەتیی کازمی دارابی...
- دارابی و مانەوەی لە ئاڵمان...
- کاراکتێری دارابی و سەرسپاردنی بۆ کۆماری ئیسلامی...
- سەفەری هامبورگ و دڕدۆنگیی یۆسف ئەمین...
- گیرانی و پێوەبوونی کازمی دارابی...
- سەربەخۆیی دادگای مێکونووس و میدیای کۆماری ئیسلامی...
- کۆماری ئیسلامی و دادگای میکۆنووس...
- ئاڵۆزیی پەروەندی میکۆنووس...
- بەری خۆر بە بێژینگ ناگیرێ...

بەشی پێنجەم

دادگای میکۆنووس و "نقاشی قهوخانه"

ویژدانی نوستوو

ڕێستورانی میکۆنووس ئەو شوێنە بوو کە دوکتور شەرەفکەندی و هاوڕێیانی تێدا شەهید کران وبەدوای ئەوەدا دەزگای قەزایی ئاڵمان لە بێرلین دادگایەکی پێک هێنا کە بە دادگای میکۆنووس ناوی دەرکرد. دەتوانین بڵێین ئەو دادگایە لە دوای دادگایی تاوانبارانی شەڕی یەکەم و دووهەمی جیهانی لە بواری کاتەوە درێژترین دادگا بووە کە سێ ساڵ و نیوی کێشا و تێچوویەکی مادیی زۆری بۆ دەوڵەتی ئاڵمان هەڵگرت. هاوکات فشار و هەڕەشەی زۆر لە لایەن کۆماری ئیسلامییەوە لە سەر دەوڵەتی ئاڵمان بوو تا ڕەوتی دادگایی کردنەکە ڕابگرێ. بەڕێوەچوونی ئەم دادگایە لێکەوتەی سیاسیی بەربەرینی لە پێوەندیی دیپلۆماتیک لە نێوان ئێران و وڵاتانی ئورووپایی بە دوای خۆیدا هێنا. بەڵام سیستمی قەزایی ئاڵمان بەو هەموو فشارە سیاسی و دیپلۆماتیکە کە لەسەری بوو توانی بە سەرکەوتووییەوە ئەرکی دادپەروەریی خۆی بەجێ بگەیەنێ و بیسەلمێنێ کە سیستمی قەزایی ئاڵمان لە کاری دادوەری و قەزاوەتدا سەربەخۆیە و ڕەوتی ئەو دادگایە ئەوەشی سەلماند کە لە هەر وڵاتێکدا دەزگای قەزایی سەربەخۆ هەبێ، دادپەروەری بەڕێوە دەچێ و قانوون و دادپەروەری نابنە فیدای ساتوسەودای نێوان بەرژەوندیی دەوڵەتەکان.

دوای سێ ساڵ و نیو سەرەنجام دادگا حوکمی خۆی لەسەر تاوانباران ڕاگەیاند و هەرکام لە دەسبەسەر کراوەکان بەپێی ڕادەی بەشدارییان لە کردەوە تێرۆریستییەکەدا حوکم دران. هاوکات بۆ یەکەم جار بوو لە مێژووی قەزایی جیهاندا لە لایەن دادگایەکەوە سیستمی سیاسیی دەوڵەتێک کە لەسەر حوکم و دەسەڵات بوو، تاوانبار دەکرا بە بکەری ئەسڵیی ئەو کردەوە تێرۆریستییە و ئەم کردەوەیە بە تێرۆری دەوڵەتی ناو برا و، بڕیاردەرانی ئەسڵیی تێرۆرەکە لە ڕادەی سەرەوەی دەسەڵاتی کۆماری ئیسلامی، بەشێوەی غیابی حوکم دران. لەو حوکمەی کە لە ١٠ی ئاوریلی ساڵی ١٩٩٧لە بەشی یەکی دادگای جنایی ئاڵماندا خوێندەرایەوە، دەوڵەتی کۆماری ئیسلامی بە سیستمی جینایەتکار ناودێر کرا.

یەکێک لەو تاوانبارانەی کە حوکمی هەتاهەتایی بۆ بڕایەوە کازمی دارابی بوو. ناوبراو دوای پازدە ساڵ و دوومانگ گیران و دوای کێشانی یەک لە سەرسێی ماوەی حوکمەکەی ئازاد کرا. ناوبراو هەر ئەو ڕۆژەی ئازاد دەکرێ دەوڵەتی ئاڵمان ڕەوانەی ئێرانی دەکاتەوە و لە فرۆکەخانەی تاران بەرپرسانی سیاسی و نیزامیی ڕێژیم پێشوازی لێدەکەن. ناوبراو دوای

بەشی پێنجەم

یازدە ساڵ لە ئازاد بوونی و نیزیک بە ٢٧ ساڵ پاش تێرۆری میکۆنووس، لە دووتوێی کتێبێکدا لەژێر ناوی (نقاشی قهوخانه) باس لە ڕووداوی میکۆنووس و ڕەوتی دادگا دەکا و لە هەموو کتێبەکەدا هەوڵ دەدا کە خۆی بێتاوان نیشان بدا و لە ڕێگای بێتاوانیی خۆیەوە بێتاوانیی کۆماری ئیسلامیش بسەلمێنێ.

نووسەری کتێبەکە لە لاپەڕەی ١٣ی کتێبی نەقاشیی قاوەخانەدا بە نووسینێکی ئەدەبی حوکمی بێتاوانیی کازمی دارابی داوە و دەنووسێ: «عەمەلیاتی بێرلین لاپەڕەیەک لە مێژووی سووتاند و کردی بە خۆڵەمێش و، ڕێستوورانی میکۆنووس بوو بە فەرامۆشخانە. دەفتەری میکۆنووس پڕە لە ڕق و کینە، دوژمنی و تۆڵیو لە کۆتاییدا خەفەت. لە میکۆنووس خۆشەویستی ڕەنگی خوێنی گرت و فەوتا،

بەڵام جارێکی دیکە لە خۆڵەمێشی مێژوو بەهۆی پاڕانەوە و ناڵەی شەوانە لە کونجی زیندان وەک قۆقنووس سەری هەڵداوە و بەرەو ناخی زیندانییەک هەڵفڕی... بۆ ئەوە ئەو زیندانییە ئەو بێدەنگییەی مێژوو بشکێنێ.»

ئەو نووسینە حەقیقەتی تێدایە بەڵام نەک ئەو حەقیقەتەی نووسەر و بگێڕەوەی کتێبی نەقاشیی قاوەخانە بەدوایەوەن بۆ سابیت کردنی، بەڵکوو پێچەوانەکەی دروستە و ئەوە دروستە کە بگوترێ تێرۆری بێرلین لاپەڕەیەکی لە مێژووی ئازادیخوازی و مافویستی گەلی کورد سووتاند، بەڵام ڕێستووڕانی میکۆنووس نەبۆتە فەرامۆشخانە بەڵکوو هۆکارێک بوو لە شەوەزەنگی بێدادیدا فریشتەی دادپەروەری وەخەبەر بێ و بۆ جارێکیش بێ چەکوچی دادپەروەری لە تەپڵەسەری دێوەزمەی بێدادی بدا. ئەوەش ڕاستە دەفتەری میکۆنووس پڕ بوو لە خۆشەویستی، بەڵام ئەوە دێوەزمەی تامەزرۆ بە خوێن بوو کە ئایەتی مەرگی پێدا پژاند. هەروەها ئەوە نزا و پاڕانەوەی زیندانییەکی دەست بەخوێن نییە کە لە سووچی زیندان بەهۆی پاڕانەوە و ڕازونیازی شەوانەی لەگەڵ پەروەردگار وەک قۆقنووس لە ناخی باڵی گرتبێ بۆ دەربڕینی حەقیقەت، بەڵکوو شەڕی دەروونیی ئەو زیندانییەیە کە ماوەی ٢٧ ساڵ ویژدانی عەزابی دەدا کە لە پێناوی چیدا هەم گیانی چوارکەسی ڕێبواری ئازادی و مرۆڤایەتی ئەستاندوە و هەم بۆخۆی بۆ ماوەیەکی دوورودرێژ تەحەمولی دادگا و لێکۆڵینەوە و زیندانی کردوە و لە هەمان کاتدا دوور بوون لە ژن و منداڵ و بێبەشی لە ئازادیی تاکەکەسی چێشتوە. چونکە ئێستا دەبینێ ئەو بەهەشتەی ئەو ئامادە بوو لە پێناویدا گیانی مرۆڤەکان بستێنێ و تەنانەت خۆی و منداڵەکانیشی فیدا بکا، تەنیا دۆزەخێکە و بەس. دوای تێپەڕ بوونی چل ساڵ بە سەر دەسەڵاتداریی کۆماری ئیسلامی، ئەو نیزامە نەک سەقامگیر نەبووە بەڵکوو ڕۆژ لەگەڵ ڕۆژ گەلانی ئێران لێی بێزراوتر دەبن و کازمی دارابی ئەو ڕاستییانە بە چاوی خۆی دەبینێ و دەزانێ ئەوی ئەو کردوویەتی هیچ قازانجی لێ نەکردووە تەنیا عەزابی ویژدانی بۆ ماوەتەوە. بۆ سەلماندنی ئەو قسەیە دەتوانین

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

هەر لە وتەکانی خۆی کە لە کتێبەکەدا کردوویەتی، کەلک وەربگرین.

کاتێک کازمی دارابی لە لایەن پۆلیسی ئاڵمان دەسبەسەر دەکرێ و دوای لێپرسینەوەیەکی کورت لە زیندانی کاتی دەکەن، کاتێک شەوی بەسەردا دێ لە لاپەڕەی ١٢٨ی کتێبەکەدا ئاوا دەڵێ: «لە نێوان نوێژی شێوان و نوێژی خەوتنان دڵم پڕ بوو و خۆم پێ ڕانەگیرا و فرمێسکەکانم هاتنە خوارێ، بۆ نانی شێوان دوو لەتکە نان و قاشێک پەنیر لەگەڵ ئیستیکانێک چایان بۆ هێنام، بەبێ مەیلی خواردم، شەوێک بە هەموو تاریکی و ڕەشیی خۆی لە ڕێگادا بوو، خەو لەگەڵ من غەریبە بوو، پەیتاپەیتا لە خۆم دەپرسی کازم لێرە چ دەکەی؟... چەند جار بە لەپی دەستم لە نێوچاوان و لە ئەژنۆی خۆمم دا و تفم لە بەختی ڕەشی خۆم کرد.» ئەوە قسەکانی کازمی دارابین لە یەکەم شەوی دەسبەسەر کرانیدا، دەبینین هەر لە یەکەم شەوی زینداندا تووشی عەزابی ویژدان بووە و کاتێک هاوکار بووە بۆ سەرکەوتنی ئەو پیلانە تێرۆریستییە و بەدوای ڕاپەڕاندن و ڕێکوپێک کردنی پیلانەکەدا بووە، قەت پێی وانەبوو خوێنی بە ناحەق ڕژاوی ئەو شەهیدان و ئاهوناڵەی خەڵکی سەرکوت کراوی کورد بەرۆکی خۆی و ئاغاکانی دەگرێ، بۆیە لێکدالێکدا پرسیار لە خۆی دەکا کازم لێرە چ دەکەی، کەسێک لە تاوانێکدا کە ڕووی داوە بێتاوان بێ و هیچ لە خۆیدا شک نەبا هەر لە یەکەم شەودا گریان بەرۆکی ناگرێ و بە لەپی دەستی لە نێوچاوانی خۆی نادا و تف لە بەختی ڕەشیی خۆی ناکا، بەڵکوو هەوڵ دەدا بەسەر خۆیدا زاڵ بێ و بزانێ لە کوێ هەڵە کراوە کە بۆتە هۆکاری تاوانبارکردنی ئەو.

نووسەری کتێبی نەقاشیی قاوەخانە و کازمی دارابی کە ڕووداوەکان دەگێڕێتەوە لە دەستپێکی کتێبەکە هەتا کۆتایی بە دوای ئەوەوەن کە کازمی دارابی بێتاوان نیشان بدەن و لە تەنیشت بێتاوانیی ناوبراو هەوڵی ئەوەیانە کە پاکانەش بۆ کۆماری ئیسلامی بکەن. بەڵام لە هەموو کتێبەکەدا کە بە قسەی خۆیان کتێبێکی تەحقیقییە و مەبەستیان ئاشکراکردنی ڕاستیی ڕووداوەکەیە هیچی نوێی تێدا نییە کە سەرەداوێکی نوێ بدا بۆ دەرکەوتنی حەقیقەتی نوێ و لە هەمان کاتدا تەنانەت هیچی وای تێدا نییە کە مەحکەمە پەسەند بێ بۆ ئیسباتی بێتاوانیی کازمی دارابی، تەنیا ئەوەندە نەبێ کە لە هەمووی کتێبەکەدا کازمی دارابی دەیهەوێ ئەوە بسەلمێنێ دادگای بێرلین کەوتۆتە ژێر کاریگەریی دژەشۆڕشی ئێران. بەبێ ئەوەی پرسیار لە خۆیان بکەن کە هێزەکانی دژەشۆڕشی ئێران و یا بەواتایەکی دیکە ئۆپۆزیسیۆنی ئێران لە بواری ئابووری و تەنانەت سیاسییەوە چیان بە دەستەوە بوو کە دەزگای قەزایی ئاڵمان لەبەر بەرژەوەندیی وڵاتەکەی خۆی، کۆماری ئیسلامی کە دەسەڵاتداری ئێرانی پڕ خێروبەرەکەتە بۆ بازاڕی ئاڵمان لە خۆیانی بڕەنجێنێ و کێشەی ئابووری و سیاسی بۆ دەوڵەتەکەی خۆی ساز بکا؟ لەبارەی پێوەندیی ئابووریی دوو دەوڵەتی ئێران و ئاڵمان «ڕۆئیا حەکاکیان» لە لاپەڕەی ٧٠ی کتێبی پیاوکوژانی کۆشکی فیرووزەدا دەڵێ: «هەتا پێش ساڵی ١٩٩٢ ڕەقەمی حیسابەکانی نێوان دوو میللەت گەیشتبووە

پێنج میلیارد دۆلار و لە ئاکامدا ئاڵمان ببوو بە شەریکێکی بە دەسەڵاتی ئابووری لە ئێراندا. سەرمایەی ئێران لە بەشەکان (سهام)ی ئاڵماندا لە ٢٠٠ میلیۆن فرانک تێپەڕیبوو. ئەو دوو دەوڵەتە پتر لە سێسەد نوێنەری خۆیان لە بوارەکانی سیاسی، ئابووری، فەرهەنگی و قانوونیدا ناردبووە وڵاتی یەکتر کە نیوەیان ئەندامی پارلمانی ئەو دوو لایەنە بوون (...) .» کازمی دارابی ئەو پێوەندییە ئابووری و سیاسییە لە نێوان ئەو دو وڵاتەدا نابینێ و یا خۆی لە ئاستی کر دەکا و یا پێی وایە مادام ئەو پێوەندییە سیاسی و ئابوورییە لە نێوان ئەو دوو وڵاتەدا هەیە دەبوایە دەوڵەتی ئاڵمان ئەو کردەوە تێرۆریستییە بە جۆرێک لە جۆرەکان پووش بەسەر بکا؛ بە جۆرێک کە ئێران زیانی پێ نەگا. بەڵام هەڵەی ناوبراو لەوەدایە کە ناتوانێ سەربەخۆیی دەزگای قەزایی ئاڵمان ببینێ. دەزگای قەزایی ئاڵمان لانیکەم مێژوویەکی پێنسەد ساڵەی هەیە و لە هەمان کاتدا تێرۆر و کوشتنی چوار کەس لە نێو شاری بێرلینی پێتەختی ئاڵمان جۆرێک لەژێرپێ نانی غروور و کەرامەتی ئاڵمانییەکان بوو، ئەوەیان بۆ قەبووڵ نەدەکرا کە وڵاتەکەیان لە بەر ساتوسەودای بازرگانی ببێتە شوێنی ڕمبازێنی تێرۆریستەکانی کۆماری ئیسلامی. ئەوە بوو کە داواکاری گشتیی ئاڵمان لە ڕاگەیەندراوێکدا کردنەوەی پەروەندەیەک بۆ ئەم جینایەتە و دەسبەکاربوون و وەگەڕخستنی ئەم پەروەندەیەی ڕاگەیاند.

٢٢ی جوونی ٢٠١٩

کردنەوەی پەروەندەی میکۆنووس و

کەسایەتیی کازمی دارابی

دادئەستێنی یا بەواتایەکی دیکە داواکاریی گشتیی ئاڵمان دوای کارەساتی ڕێستوورانی میکۆنووس هاتە مەیدان و، لە ڕاگەیەندراوێکدا کە ڕۆژی ١٨ - ٩ - ١٩٩٢ بڵاوی کردەوە، هۆکاری دەستبەکاربوونی خۆیان بۆ بەدوادا چوونی ئەو تێرۆرە، بۆ بیروڕای گشتیی خەڵکی ئاڵمان ڕوون کردەوە. ئێمە لێرەدا بەشێک لەو ڕاگەیەندراوە دەخەینە بەر دیدەی خوێنەر:

(... ئەگەر لەو حاڵەتەی دواییدا، تاوان لە ڕاستیدا کردارێکی تۆڵەکردنەوە و یا بە سزاگەیاندن لە لایەن ئۆرگانەکانی

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

دەوڵەتی ئێران بێ و ئەوە سابیت بێ، ئەو جۆرە کردەوانەی دەوڵەتە بیانییەکان لەسەر خاکی کۆماری فیدراڵی ئاڵمان، ئەمنییەتی نێوخۆیی کۆماری فیدراڵ دەخەنە مەترسییەوە. لەو حاڵەتەدا ڕەوتی کار گرینگییەکی تایبەت بە خۆیەوە دەگرێ، لەو ڕووەوە دادئەستێنی گشتی لە دیوانی بەرزی وڵات بە مەبەستی وەرگرتنی حەقی خۆی وەک سکاڵاکەر لە دادگا پاڵپشت بە مادەی ١٤٢، فەقەرەی ئەلف، بەندی یەک و مادەی ١٢٠، بەندی ژمارە ٣ لە قانوونی دادوەری GVG ئەو ئەرکە وەئەستۆ دەگرێ...).

دەبینین لەبەر هەستیاریی کۆمەڵگەی ئاڵمان بەو کردەوە تێرۆریستییە، دادئەستێنی گشتیی ئاڵمان لەسەر مافی گشتی دەبێتە لایەنێکی سکاڵاکەر لەسەر بکەرانی ئەم تاوانە. ئەوانە و چەندین هۆکاری دیکە دەستیان دا بە دەستی یەکتر کە دادگای بێرلین بەبێ گوێدان بە فشارە سیاسییەکان لە لایەن دەوڵەتی ئەو کاتی ئاڵمان سەربەخۆ و ئازایانە کارەکەی کە دادگاییکردنی تاوانبارانی تێرۆری میکۆنووس بوو بە ئەنجام بگەیەنێ. بەڵگە بۆ ئەو ڕاستییە بێجگە لەو هۆکارانەی سەرەوە کە باسمان کردن ئەوەیە کە دەوڵەتی ئاڵمان ناچار بوو، هەزینەیەکی زۆر بۆ لە ماوەی پتر لە سێ ساڵ بەڕێوەچوونی دادگا خەرج بکا و لە سەریەک لەو ماوە دوور و درێژەدا دادگا هەوڵی دەدا کە دەستی بە حەقیقەت ڕابگا و، کەس بێتاوان سزا نەدرێ. وە لە هەمان کاتدا ئەو خوێنە بە ناحەق ڕژاوە بە ئاسانی وەک باقی وڵاتانی دیکە؛ نەبێتە مایەی ساتوسەودای نێوان دەوڵەتەکان.

پەرویز دەستماڵچی لە کتێبی "تێرۆر بەناوی خودا"دا لەسەر هەڵوێستی دەوڵەتی ئاڵمان دەنوسێ: "لە سەرەتادا شمیت باوێر، وەزیری ڕاوێژکار لە کاروباری ئیتلاعات و ئەمنیەتی ئاڵمان لە لایەن دەوڵەتی ئاڵمانەوە ڕاسپێردرابوو کە زانیاری لە لایەن دامودەزگای دەوڵەتییەوە نەدرێ بە دادئەستێنی. هەر بۆیە دادئەستێن باسی لەوە دەکرد کە بۆ سەلماندنی "کیفر خواست" دادخوازێک کە بکرێ ڕابگەیەندرێ، دەبێ میلی میتر بە میلی میتر بچینە پێشێ؛ لە هەموو شوێنەکان بەربەست و کارشکێنی هەیە.) هەر ئەو باسکردنەی دادئەستێن سەلمێنەری ئەوەیە کە دادگا چەندە سەربەخۆیانە کاری کردوە بۆ ڕوونبوونەوەی حەقیقەت و لە هەمان کاتدا نیشاندەری ئەوەیە کە دەوڵەتی ئاڵمان لە سەرەتای پرۆسەی دەستپێکردنی دادگادا، هەموو هەوڵێکی ئەوە بووە کە دادگا دەستی بە بەڵگە و دێکیومێنتەکان ڕانەگا بۆ ئەوەی ئاکام و بڕیاری دادگا لێکەوتەی سیاسی لەگەڵ ئێران لێ نەکەوێتەوە.

یەکێکی دیکە لە بەڵگەکانی سەربەخۆیی دادگای بێرلین (میکۆنووس) ئەوەیە کە دارابی خۆی باس لەوە دەکا کە پێش دەستپێکردنی دادگا، پەڕاوەکانی تایبەت بەم تێرۆرە، کە بەهۆی پۆلیس و دادوەری گشتی و دادوەری لێکۆڵینەوە کۆ

کرابـوونەوە، هەمـووی دەخـرێتە بەردەسـتی تـاوانبـاران و لەو بـارەوە نـاوبراو لە یاداشـتەکانیدا لە لاپەڕەی ١٧ی کتێبـی نەقاشیی قاوەخانەدا بەو شێوەیە باسیان دەکا: (پەڕاوەکـان نیزیک بە ١٢٠ زۆنکەن دەبوون و هەر زۆنکەنەی لە نێوان ٣٠٠ هەتا ٥٠٠ لاپەڕە دەبوون یانی نیزیک بە ٥٠٠٠ هەزار لاپەڕە.)

ئەو پەروەندانەی کە دارابی باسی دەکا تەنیا ئی پێش دەسپێکی دادگایە و ئاکامی لێکۆڵینەوەی دادئەستێنە و، ئامادەکراوە و وەک بەڵگە لە ئیختیـاری دادگـا نـراوە بـۆ قەزاوەت لەسـەر کـردن. ئەگەر ئەو دادگـایە سـەربەخۆ و بە دوای دابینکردنـی دادپەروەریدا نەبوایە هیچ پێویست نەبـوو ئەو هەمـوو لێکـۆڵینەوە بکـا و، لە هەمـان کاتـدا تەواوی ئەو پەروەنـدەیە بنێـتە بەردەستی تـاوانباران.

حوکمی دادگای میکۆنووس لەسەر بنەمای کۆمەڵێک بەڵگەنامە بوو. دانی هەر بەڵگەیەک بە دادگا ئاکـامی هەوڵـی خەڵکێکـی زۆر و لە هەمان کاتدا ئاکامی نەزمی ئیداری و قەزایی دەوڵەتی ئاڵمان بوو. هەر حەرەکەتێک دەبوایە لەگەڵ قانوونەکـانی بەردەست، هاوسـەنگیی هەبـوایە کە بە نـۆرەی خـۆی چـاودێری بەسـەر پێوەنـدیی ئیـدارات و ئۆرگـانە جیـاوازەکانیـدا دەکـا و ئەوان لە یەکتـر جیـا دەکـاتەوە. هەر بەو هۆکـارە لە تەنیشـت هەر بەڵگەیەکـی ئەسـڵی هەتـا ئەو جێگـایەی کە ئیمکـانی هەبوایە ئەو بەڵگانەی کە نیشانیان دەدا بۆ گەیشتنی بە دادگا چ ڕەوتێکی پێواوە لە تەنیشت بەڵگەی ئەسڵی دادەنرا. کە بە دیتنی ئەو بەڵگانەی کە ڕەوتی ئیداری و قەزایی ئـاڵمان نیشان دەدەن، دەتوانین باشتر هەست بە سەربەخۆیی دەزگای دادی ئـاڵمان بکەین.

لەمەڕ ناوی کتێبەکەوە

کتێبـی "نەقاشیی قاوەخـانە" کە بە ئانقەست ئەو نـاوەی لەسـەر نـراوە و ئامـاژەیە بە قسـەی خـامنەیی کە ڕێسـتوورانی میکۆنووسی بە قاوەخانە ناو برد بەو مەبەستەی وا بنوێنێ کە موشتەری قاوەخـانە بـوون و بەو جۆرە لە پێگەی شەهیدان کەم بکـاتەوە. لێـرەدا بەشـێک لە قسـەکانی خـامنەیی لە ڕێکەوتـی ٢٧ - ١ - ١٣٧٦ی هەتـاویـدا لە کۆبـوونەوە لەگەڵ فەرماندەکانی ئەرتەش لەبارەی تێرۆری میکۆنووس کردوویەتی، دێنینەوە. خامنەیی ئەسڵی کارەساتەکە بە بێبـایەخ دەزانێ و لەوێدا ڕێستوورانی مێکونووس بە قاوەخانە ناو دەبا، ڕێبەری کۆماری ئیسلامی، نەک هیچ بایەخێک بـۆ گیـانی مرۆڤەکـان دانـانێ بەڵکوو ئەو قسـانەی خـامنەیی دەرخەری دوژمنـایەتییەکی تەواوە لەگەڵ گەلـی کـورد و لە هەمـان کاتـدا دەرخەری ترسەکەشیەتی لە ئاکامەکـانی ئەم دادگـایە، بـۆیە دەیهەوێ دەستی وەپـێش خـا و بە ژێردەسـتانی خـۆی بڵـێ ئەو دادگـایە

شتێکی وانییە. (...ئەو بابەتە چەند لایەنی هەیە بە نەزەری من، بێبایەخترین بەشی ئەو بابەتە، ئەسڵی بابەتەکەیە. هەر بەو جۆرە کە باسم کرد، لەسەر بابەتی قەتڵێک کە لە قاوەخانەیەک ڕووی داوە. ناوی ئەو قاوەخانەیەش بە بەرەکەتی دەڵاڵی سەهیۆنیستەکان، لە دنیادا ناوبانگی دەر کردوە، قاوەخانەی میکۆنووس. چ عەیبێکی هەیە ئەویش قازانجێکی وەبەر کەوێ. دووکانێکیان بەناوی دادگا کردۆتەوە و هەوڵ دەدن لەو بابەتە بە قازانجی خۆیان کەلک وەربگرن.)

کازمی دارابی و ناسانێکی کورتی ناوبراو

لەو بەشەی کتێبەکە کە باسی بیۆگرافی و ژیاننامەی کازمی دارابی لە منداڵی و دەورانی پێش ئینقلاب دەکا، تێپەڕ دەبین، بەڵام بۆ ئەوە بێینە سەر ئەسڵی باسەکە کە تێرۆری میکۆنووسە، پێویستە کازمی دارابی باش بناسین کە کێ بووە و چی کردوە هەتا گەیشتووە ئێرە. کازمی دارابی لەو کتێبەدا دەیهەوێ وا خۆ نیشان بدا کە کەسێکی بەئیمان و لەخوا ترس و مرۆڤدۆست بووە و، هەموو کاتێک پشتی هەژارانی گرتوە و لەو ڕێگایەوە هەوڵ دەدا بێتاوانیی خۆی بسەلمێنێ. بۆ ڕوونبوونەوەی ئەو حەقیقەتە کە کازمی دارابی بە پێچەوانەی قسەکانی خۆی لە ڕەوتی دادگادا بە تاوانباری سەرەکی ناسراوە. لێرەدا هەوڵ دەدەین بە وردی هەموو ئەو بەڵگانەی ناوبراو پشتیان پێ دەبەستێ، یەک بە یەک باسیان بکەین و لەگەڵ پەڕاوەکانی دادگا و ئەو بابەتانەی کە لەسەر تێرۆری میکۆنووس و دادگا نوسراون و لەبەر دەستمان دان پێکەوە بەراوردیان بکەین.

کازمی دارابی خەڵکی کازروون سەر بە پارێزگای ئیسفەهانە، بەپێی گێڕانەوەی خۆی هەر بە منداڵی، منداڵێکی هاروهاج بووە و خۆی لە هەموو کارێک هەڵقورتاندوە بێجگە لە خوێندن، خۆی گوتەنی هەموو کات لە قوتابخانە هەڵاتوە، کاتێک باس لە تێکەڵبوونی خۆی لەگەڵ لایەنگرانی خومەینی دەکا دەڵێ هیچم لە زوڵم و زۆریی سیستمی پاشایەتی نەدەزانی. ئەو لە لاپەڕەی ٤٥ی کتێبەکەدا بەمجۆرە باسی خۆی دەکا: (... دەبێ بڵێم ئەوەی منی بۆ لای ئەو گرووپە ڕاکێشا، تەنیا هاروهاجی سەردەمی لاوەتیم بوو، پێم خۆش بوو کە ئەوانم قەبووڵ بێ، من سەرێکی نەترسم هەیە و دەتوانم یارمەتییان بدەم...). لە لاپەڕەی ١٤٦دا باسەکە درێژە پێدەدا و دەڵێ: (... ڕاستییەکەی ئەوەیە بێ بیرکردنەوە بۆ هەیئەت کارم دەکرد، هەر کە هەیئەت کارێکی هەبوایە بۆ بەڕێوەبردنی بەدوای هۆکاردا نەدەگەڕام. لە ڕاستیدا ئەمن کەسێکی نەترس بووم و ئێستاش هەم، بوێریی کاری مەترسیدارم هەبوو و ئێستاش هەمە...). هەروەها، لە لاپەڕەی ٦٢دا باسی پێوەندیی

خۆی و باوکی بەم شێوەیە دەکا: (... ئەمن کەسێکی سەربەخۆ بووم و کارم بە باوکم نەبوو، لە ڕاستیدا ئێمە خۆمان لە کاری یەکتر هەڵنەدەقورتاند.)

ئەو سێ نموونەی سەرەوە لە قسەکانی دارابی سەلمێنەری ئەو ڕاستییەن کە ناوبراو کەسێکی هێدی و هێمن نەبووە و زۆرتر بەدوای خۆنواندنەوە بووە. خۆی دان بەوەدا دەنێ کە لەگەڵ باوکی زۆر گونجاو نەبووە، هەروەها نەیزانیوە گرووپە مەزهەبییەکان بۆ دژ بە ڕێژیمی پاشایەتی، کار و چالاکی دەکەن، دەڵێ هەر کارێکیان پێ سپاردبام جێبەجێم دەکرد، بەبێ ئەوەی لە هۆکارەکەی بپرسم و؛ بەڵگەی بۆ کارانەی ئەوەیە کە سەرێکی نەترسی هەیە. هەر لەسەر ئەو چەند نموونەیە دەتوانین بەو دەرەنجامە بگەین کە تێرۆر و تۆقاندنی دژبەرانی کۆماری ئیسلامی تەنیا بەو کەسانە دەکرێ کە وەک دارابی بن. لەجیات ئەوەی لە ڕێگای خویندن و فێربوونی زانستەوە، کەسایەتیی خۆیان بەرنە سەرێ، ڕوو دەکەنە دزێوترین کار کە دوورە لە مرۆڤایەتی؛ هەر بۆ ئەوەی ئاغاکانیان لێیان ڕازی بن بەبێ ئەوەی بیریان لە ئاکامی کارەکە کردبێتەوە.

٦ی جوولای ٢٠١٩

"نقاشی قهوەخانە"، دارابی و مانەوەی لە ئاڵمان

دوای ڕووخانی نیزامی پاشایەتی و هاتنە سەرکاری نیزامی کۆماری ئیسلامی، دارابی پاش ماوەیەک بە قسەی خۆی بۆ خوێندن ڕوو لە وڵاتی ئەڵمان دەکا، بەڵام لەوێش دەست لەو هەڵەشەیی هەڵناگرێ و ناچێتە ژێر نەزم و یاساکانی ئەو وڵاتە. ناوبراوی خۆی لە لاپەڕەی ٧٤ی کتێبەکەیدا ئاوا باس لە هەڵسوکەوتی خۆی دەکا: «بە هۆی سەرپێچی کردن لە شۆفیری بۆ یەک ساڵ ئیجازەی شۆفیریم لە لایەن پۆلیسەوە زەوت کرا، بەڵام لە ماوەی ئەو یەک ساڵەدا زیاتر لە هەموو کاتێکی دی شۆفیریم کرد...». ئەو هەر لەو لاپەڕەیەدا باس لە کڵاو لەسەرنانی پۆلیسی ئاڵمان دەکا کە چۆن توانیویەتی بە حۆقەبازی لە دەستیان ڕابکا. نموونەیەکی دیکە لە کارەکانی دارابی لە ئاڵمان هێرشکردنە سەر شوێنی نیشتەجێبوونی خوێندکارانی زانکۆ بووە و لە ڕاستیدا هەر ئەو نموونەیە بوو بە هۆی ئەوە پۆلیسی ئاڵمان بۆ ماوەی دە ساڵ کار و کردەوەکانی ناوبراو لە ژێر چاودێریدا بگرێ و لە پەروەندەی میکۆنووسدا زیندوو بکرێتەوە. دارابی لە لاپەڕەی ٧٧ی کتێبەکەیدا دەگێڕێتەوە: «ساڵی ١٩٨٢ ڕەسمەن موجاهیدینی خەڵق لە بەرامبەر نیزامی کۆماری ئیسلامیدا ڕاوەستا و هەر

بەشی پێنجەم

ڕۆژە ئێمە هەواڵێکمان لە تیرۆری کوێری موجاهدین لە نێوخۆی ئێران دەبیست... هەواڵمان پێ گەیشت کە موجاهدین بە هاوکاریی لایەنگرانی «پەیکار» و «چریکی فیداییانی خەلق» لە حەوت - هەشت دانە لە کوڕەکانی حیزبولڵایی وەفادار بە نیزامی کۆماری ئیسلامییان داوە و لە هایم کەمپی نیشتەجێبوونی خوێندکاران دەریان کردوون. ئەوان سکاڵایان لای پۆلیس تۆمار کردوە بەڵام پۆلیس گوێی پێ نەداون، هەر بۆیە بڕیارمان دا لە هەموو ئەنجوومەنە ئیسلامییەکانی دەوروبەری فرانکفۆرت هاوڕێیانمان بانگ بکەین و لە حوسێنییەی فرانکفۆرت کۆیان بکەینەوە... ڕادەمان گەیشتە سەد کەس... لە سەرەتادا هەموو لایەنی قەزیەکەمان لێک داوە و بەسەر دە گرووپی دەکەسی دابەش بووین و هەر گرووپە ناوێکی بۆخۆی دیاری کرد وەک «میثم»، «عمار» و «مقداد»... خۆمان گەیاندە هایم کە دوازدە قات بوو و هەر تاقمەی وەزیفەی بوو بچێتە قاتێک و بچێتە ئەو ژوورەی کە مەبەستمان بوو وکەسانی هێرشبەری تێدا بوون... لە ژوورەکانیاندا بە دار و گۆپاڵ پەلامارمان دان و دەرگا و پەنجەرە و تەلەویزیون و تەلەفون و تەواوی کەلوپەلی خویندکارەکانمان شکاند... قەرارمان بوو کە دوایەش ڕانەکەین هەتا پۆلیس دەگاتی و پێیان بڵێین کە وەڵامنەدانەوە بە سکاڵای دۆستانی ئێمە وەڵامەکەی ئاوا دەبێ. پۆلیس هات و لە تێکهەڵچوون لەگەڵ ئەواندا پازدەکەسی ئێمە بەتوندی بریندار بوون و لە پۆلیسیش چەند کەسێک بریندار بوون. پۆلیس چەند کەس لە ئێمەی گرت و ڕۆیشت. ئێمە کە نزیک بە نەود کەس مابووینەوە بڕیارمان دا بەخۆپێشاندان و شوعاری مەرگ بۆ ئەمریکا و ئیسرائیل بەرەو بنکەی پۆلیس بچین کە لەپڕ زیاتر لە سەد پۆلیسی دەمامکدار بە ئابلۆقەیان داین و دوای لێدان وکوتان چەند کەسێکی دیکەشیان لێ دەستبەسەر کردین کە ئەمن یەک لەوان بووم...»

ئەو ڕووداوە دەنگدانەوەی زۆری هەبوو لە ڕۆژنامەکانی ئەو کاتی نێوخۆی ئاڵمان و ئیدارەی گشتیی پۆلیسی شاری ماینتس. دواجار پۆلیس لە ڕێکەوتی ٧ - ٥ - ١٩٨٢دا بڕیاری دەرکردنی کازمی دارابی لە ئالمان و ناردنەوەی بۆ ئێرانی دەرکرد، بەڵام هادی خامنەیی کە ئەوکات نوینەری مەجلیس بوو، دەچێتە ئالمان و لەگەڵ ئاڵمانییەکان دەسازێن کە پازدە کەس دەر بکرێن و بنێردرێنەوە بۆ ئێران، بەڵام با ئەوە بە ویستی خۆیان بێ. بەمجۆرە کازم دارابی لە ناردەوە بۆ ئێران ڕزگاری دەبێ، چونکە دەسەڵاتدارانی کۆماری ئیسلامی کەسانی وەک «کازم دارابی»یان لە ئاڵمان و ئورووپادا پێویست بووە.

پەرویز دەستماڵچی لە کتێبی «تێرۆر بە ناوی خودا»دا بەمجۆرە باسی ئەو ئەم ڕووداوە دەکا: «...باڵوێزخانەی ئێران ئاوا لەگەڵ وەزارەتی دەرەوەی ئاڵمان و دەزگای بەڕێوەبەریی ئەیالەتی ڕێک دەکەون کە پێویستە بە سەرنجدان بە وەزعییەتی کەسەکەن و خوێندنیان، هەتا کۆتایی خوێندن لە ئاڵمان بمێننەوە. لێرە دایە کەباڵوێزخانەی ئێران لە شاری «بۆن» بە لایەنگری لە دارابی دێتە مەیدان، چونکە بۆ دەرکردنی دارابی هیچ بەربەستیکی قانوونی نەبوو. دارابی ئەو کات سەڵت بوو

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

و ژنی نەهێنابوو، هەروەها خوێندنێشی دەست پێنەکردبوو. باڵوێزخانەی ئێران لە بۆن بە هێشتنەوەی دارابی بەدوای ئامانجی تایبەتیی خۆیەوە بوو. باڵوێزخانەی ئیران لە ڕێکەوتی ١١ی سێپتامبری ١٩٨٦ و ٢٦ی ژوئەنی ١٩٨٧ دوو نامە بۆ دەوڵەتی ئاڵمان دەنێرێ و هەوڵ دەدا بۆ دارابی و خویندکارەکانی دیکەش کە ئیجازەی کاتی و مەرجداریان بۆ مانەوە لە خاکی ئالماندا پێبوو، ئیقامەی هەمیشەییان بۆ وەرگرێ. لە ڕوانگەی دادگاوە هۆکاری ئەو کارەی باڵوێزخانەی ئێران نیشانەی ئامادەیی دارابی بووە بۆ هەنگاونان لە پێناو ئامانج و بەرژەوەندییەکانی کۆماری ئیسلامیدا.»

هەر لە سەر ئەو بابەتە روئیا حەکاکیان لە کتێبی «پیاوکوژانی کۆشکی فیرووزە» لە لاپەرەی ٩٥دا دەنووسێ: «بیۆگرافیی دارابی بۆ نۆربێرت بووە ڕێنیشاندەرێک. دارابی ساڵی ١٩٨٢ بە هۆی کوشتنی خوێندکارێکی ئێرانی لە خەوتنگەی خوێندکارانی شاری ماینزدا، گیرابوو و ماوەیەکی کورت لە زینداندا بوو. ساڵی ١٩٨٣م، یەکیەتیی خوێندکارانی موسوڵمانی ئێرانی لە بێرلینی دامەزراند بوو کە دواتر ناوەندەکەی بوو بە مزگەوتی گەورەی شیعە مەزەبەکان. ساڵی ١٩٨٧ پاش شەش مانگ خوێندن لە زانکو و ڕەدبوونەوە لە ئەزموونی کۆتاییدا و دەرکردنی لە زانکۆ، دەستی بە کاروکاسبی کرد.»

پەرویز دەستماڵچی لە کتێبی «تێرۆر بەناوی خودا»دا باس لەوە دەکا کە دارابی لە ساڵی ١٩٨٢ ئەندامی ئەنجوومەنی ئیسلامیی خوێندکاران - بێرلینی ڕۆژئاوا (VIS) بووە کە لایەنگری ڕێژیمی ئێرانە و لەو ئەنجوومەنەدا چالاک بووە.

ناوبراو ساڵی ١٩٨٤ئەندامی هەئیەت ڕەئیسەی ئەو ئەنجوومەنە بووە و هەروەها لە تەشکیلاتی سەرانسەریی ئەو ئەنجوومەنە لە ئورووپا - یەکیەتیی ئەنجوومەنە ئیسلامییەکانی خوێندکارانی ئورووپا (UISA) - وەک ئەندامی بەڕێوەبەری چالاک بووە...»

ئەو چەند نموونەی سەرەوە سەلمێنەری ئەو ڕاستییەن کە کازم دارابی هەروەک لە بەڵگەنامەکانی دادگادا بەدروستی ئیشارەی پێکراوە ئەندامی چالاکی وەزراتی ئیلاعات و ئەمنیەتی کۆماری ئیسلامی بووە. ئەگەر وا نەبووبێ چۆنە ئێران خۆی بە خاوەن سەروەری دەزانی و بۆی گرینگە کە دەوڵەتەکانی دیکە ئەو سەروەرییە بپارێزن، بەڵام بە پێچەوانەوە لە کەس یا کەسانێک پشتیوانی دەکا کە قانوونەکانی وڵاتی ئاڵمانیان پێشێل کردوە و تەنانەت بە هێزی مرۆیی گەورەوە بەرەورووی پۆلیسی ئەو وڵاتە بوونەتەوە و نەزمی کۆمەڵگەیان تێک داوە. بە کورتی کەسێک بەو شێوەیە گەورە ببێ و کاری کردبێ و دەرسی خویندبێ و بێ ئەوە بیری لە ئاکامی کارەکانی کردبێتەوە و نەک لێیان پەژیوان نەبێ و شانازییان پێوە بکا؛ چۆن دەتوانی بڵێ پۆلیسی ئاڵمان لە بابەت تیرۆری میکۆنوس لەخۆڕا گرتوویانم و دادگا بە بەبێ تاوان سزای داوم؟

بەشی پێنجەم

کازم دارابی لە تەواوی ئەو کتێبەدا هەوڵ دەدا بیسەلمێنی کە کەسێکی سەربەخۆ بووە و هیچ پێوەندیی تەشکیلاتی، جیا لە ڕووحیی بە کۆماری ئیسلامییەوە نەبووە، بەڵام لە جێ جێی ئەو کتێبەدا بێ ئەوەی لە یادی بێ پێشتر چی گوتوە، لەبارەی ئەمە هەر جاری بە گێڕانەوەی بابەتێک دەیسەلمێنی کە نەک هەر کەسیکی سازمانی بووە بەڵکوو لەگەڵ بالوێزخانە و کونسوولی ئێران لە ئالمان پێوەندیکی توندوتۆڵی کاریی هەبووە. بۆ نموونە لە لاپەرەی ٩٥ی کتێبەدا لەژێر سەردیری شەڕی ئێران و عیراق ئاوا باس لە کارەکانی خۆی دەکا بۆ ئەوەی بە خەیاڵی خۆی ئەویش توانیبێتی ئەرکی خۆی لەبەرانبەر ئەم شەڕەدا جێبەجێ کردبێ: «...ئێران لە شاری کۆڵن دەفتەرێکی هەبوو بۆ بونیادی جانبازان کە لە بینای «خانە ایران» دامەزرابوو. ئەو دەفتەرە کاروباری پێوەندیدار بە چارەسەری بریندارانی شەری دەکرد... لە ڕۆژەکانی سەرەتای ژیانی هاوبەشیمدا بووم کە حاجی حوسێن موزەفەر، بەرپرسی ئەو ناوەندە پێوەندیی پێوە گرتم و پرسی ئێمە هیندێک جار دەمانهەوێ بریندارەکانی شەڕ بەڕێی بێرلین بکەین، ئەتۆ ئامادەی لە بردن و هێنانی ئەوان لە فڕۆکەخانەوە بۆ شار و نەخۆشخانە و بەپێچەوانەوە یارمەتیمان بدەی؟ ڕوونە کە پێشوازیم لەو پێشنیارە کردبوو، چونکە هەلێک بوو دەمتوانی بەو کارە بچووکە قەرزی خۆم بە مەیدانەکانی شەر بدەمەوە...»

ڕەنگە حاڵەتی وا بۆ هەرکەسێک کە وڵاتەکەی لە حاڵی شەڕدایە بێتە پێش و تاک ئەمە بە وەزیفەی نیشتمانی خۆی بزانی، بەڵام دارابی خۆی بە قەرزداری مەیدانەکانی شەڕ دەزانێ، چونکە لە بیروزەینی ئەودا شەڕ تەنیا ڕێگاچارەی گرفتەکانە و لە ڕێگای شەڕەوە دنیای ئیسلام دەتوانی شکۆی ڕابردووی خۆی بە دەست بێنێتەوە. هەر بۆیە لە خۆی بە گلەییە کە بۆ لە مەیدانەکانی شەردا نییە. ئەم ئەرکانەی ئەو باسی دەکا بەدەر لە وەزیفەیەکی نیشتمانی بووە و خۆی بە موریدی خومەینیی سەرۆکی زانیوە کە هەمیشە شەڕی بە نێعمەتی خوا دەزانی. لایەکی دیکەی مەسەلەکە ئەوەیە کەسێک لە وڵاتی ئورووپایی بێ یا کاری هەیە یا دەرس دەخوێنی و یا بە هۆکارێک بێکارە. بەڵام دارابی بە قسەی خۆی هەم کاری هەبووە و هەم هەوڵی داوە بخوێنێ. لەو وڵاتانە و لەو هەلومەرجەدا کەس ناتوانی بە کەیفی خۆی کار بەجێ بێڵێ و بە دوای کاری دیکەدا بروا مەگەر ئەوەی ئەو کارانەی دیکەی بۆ داپۆشێنی کارێکی دیکە بووبێ، واتا کەسی ئاسایی ناتوانی هەموو کاتی خۆی بۆ ئەو جۆرە کارانە تەنانەت ئەگەر خزمەت بە وڵات و گەلەکەی خۆیشی بێت تەرخان بکا؛ بەڵام دارابی هەر بە قسەی خۆی لە دوای قەبووڵی پێشنیارەکە، ئەو کارە بۆتە یەکیک لە کارە سەرەکییەکانی ژیانی و لە لاپەرەی ٩٥ دا دەڵێ: «لەوە دواوە ئەو کارە ببوو بە یەکێک لە کارە ئەسڵییەکانی ژیانی من...»

دارابی هەر لەسەر ئەو بابەتە لە بیرەوەریەکی دیکە لە لاپەرەی ٩٦دا دەڵێ: «لە تەنیشت کارکردن بۆ بریندارانی شەر کە دەهاتنە ئاڵمان، لەگەڵ کوڕەکانی تورک و لوبنانی و پاکستانیدا کومێتەیەکمان پێک هێنا بۆ کۆکردنەوەی کەلوپەلی وەک

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

دەرمان، پەتۆ، خێوەت، تەخت و تەنانەت وەرگرتنی یارمەتیی ویشکەپووڵ. دوای ئەوەی کۆمان دەکردنەوە بەرێی بەرەکانی شەرمان دەکردن... ناوەندی چالاکییەکانی لەو بابەتە یەکیەتییەکانی ئەنجومەنی ئیسلامی و مزگەوتی هامبورگ بوو کە ئەمن لە هەموویاندا هەبووم...»

هەر لەو پێوەندییەدا دەتوانین ئیشارە بە ڕاپۆرتی دەزگای ئیتلاعاتی بریتانیا بکەین کە لە ڕێکەوتی ٨ - ١ - ١٩٩٢ بۆ کۆمیسیۆنی تایبەت بە تیرۆری میکۆنووس ناردوویەتی. لەو ڕاپۆرتەدا باس لە پێوەندیی کەسێک بە ناوی حەسەن عەلی شەحرور وکازم دارابی دەکا کە لە بەرپرسانی حیزبوڵڵایە لە بێرلین. هەروەها باس لە پێوەندیی شەحرور بە یوسف ئەمین دەکا و لە کۆتایی ڕاپۆرتەکەدا بە تەئکیدەوە هاتوە کە بەپێی زانیاریی باوەرپێکراو دارابی مەئمووری دەزگای ئیتلاعاتی ئێرانە و ئەفسەر فەرماندەی ناوبراو لە باڵوێزخانەی ئێران لە بۆنە.

لە ڕاپۆرتیکی ئیداری (٢٢ی ئاوریلی ١٩٩٣بە ژمارە پۆستی ٢٧٣٠) کە بۆ دوکتور کورت، دادئەستێنی گشتی لە دیوانی بەرزی ئەلمان نێردەراوە و لە پەروندەی میکۆنووسدا سەبت بووە لە چەندین جێگادا باس لە کار و چالاکیی کازمی دارابی و ئەندامەتیی ناوبراو لە سپای پاسداراندا دەکا: «...لانیکەم لە کۆتاییەکانی دەیەی ٨٠دا کازم دارابی وەک مەئمووری سازمانی ئیتلاعاتی ئێران لە وەزراتی ئیتلاعات وئەمنییەتی ئێران «واواک» دەستی بەکار کردوە... دارابی لە تەنیشت چالاکییەکانی بۆ سازمانی ئیتلاعاتی ئێران لە ڕێگای ئەندامەتی لە ئەنجوومەنەکانی ئیسلامیی نیشتەجی لە ئورووپا لە بڕیارەکان و ڕێکخستنی یەکیەتییەکانی ئەنجوومەنی ئیسلامیی خوێندکاران لە ئورووپا کە لایەنگری ڕیژیمن، دەستی باڵای هەیە...» یەکیەتیی ئەنجوومەنی خویندکارانی ئیسلامی لە ئورووپا بەکارهێنانی توندوتیژی لە پێناو ئامانجی سیاسییدا قبووڵ کردوە. بۆ نموونە داکۆکی لە فتوای کوشتنی سەلمان ڕوشدی دەکا و لە ڕابردوودا ئەندامانی ئەو یەکیەتییە لە تێکهەڵچوونە جۆراوجۆرەکان لەگەڵ ئۆپۆزیسیوندا دەستیان هەبووە. دیارترین نموونە هێرش بۆ سەر خەوتنگەی خویندکاران لە ئاوریلی ١٩٨٢ لە ماینسە کە بوو بەهۆی بریندداربوونی خوێندکارانی دژبەری کۆماری ئیسلامی و خەساری ماڵیی زۆر لە خەوتنگەکە کەوت...»

ئەوانە و دەیان نموونەی دیکە وەک بەڵگەیەکی ڕوون هەن کە پێمان دەڵێن دارابی یەکێک لە مۆرە چالاکەکانی ئیتلاعات و ئەمنییەتی کۆماری ئیسلامی بووە، چونکی کەسێک کە تەنیا لایەنگر بێ، کار وکردەوەکانی لە ڕادەی لاینگریدا دەمێنێتەوە و ئەو کارانەی دارابی لە ئاڵمان بۆ کۆماری ئیسلامی کردوونی لە ڕادەی توانا و سەڵاحییەتی لایەنگرێکدا نییە؛ بەڵکوو ئەو

کارانە لە ڕادەی کەسێکی خاوەن سەڵاحییەت دایە کە لە کاتی پێویستدا توانای بڕیاردانی هەبێ و یا دەستی بگاتە ناوەندی قەرار.

٢٣ی جوولای ٢٠١٩

"نقاشی قهوەخانە"، کاراکتێری دارابی و سەرسپاردنی بۆ کۆماری ئیسلامی

تێکهەڵچوونی دارابی و هاودەستەکانی لە کاتی بڵاو بوونەوەی هەواڵی مەرگی خومەینی یەکی دیکە لەو بابەتانەیە سەلمێنەری ئەو ڕاستییەیەن کە کازم دارابی یەکیک لە مۆرە دەمارگیرەکانی کۆماری ئیسلامی بووە. لە لاپەرەی ٩٩ ی کتێبی نەقاشیی قاوەخانەدا ئەو بۆ خۆی ئاوا باسی ئەم ڕووداوە دەکا: "لە ژوئەنی ١٩٨٩دا ئەمن و خێزانم بە سەردان چووبووینە شاری ئۆلدنبۆرک کە هەواڵی کۆچی دوایی ئیمام هات... یەکەم شت کە بە مێشکم گەیشت ئەوە بوو ڕێوڕەسمێکی بەشکۆ لە دەرەوەی وڵات بۆ ڕێزگرتن لە ئیمام وەرێ بخەین. لەو فکرانەدا بووم کە لە بێرلینەوە زەنگیان لێدا کە بە پەلە بگەڕێوە سوپێرمارکێتەکەت ئاوری گرتوە. ئەو هەواڵە لە بەرامبەر هەواڵی کۆچی ئیمامدا هیچ بوو. من دەبوا بەدوای چارەسەری وەزعی ڕووخاوی دەروونی خۆمدا بم، نەک بەدوای کوژاندنەوەی ئاوری ماڵی سووتاوم... لە هامبوورگ بووم کە لە پڕدا دەنگی سیگنالی ماشێنان وهەلهەلەی شادی شەقامەکانی پڕ کرد. پرسیارم کرد ئەوە دەنگی چییە؟ یەکیک لە دۆستان گوتی ئەوە موناففق و دژە شۆڕشن، بە بیستنی هەواڵی مەرگی ئیمام ڕژاونەتە سەر شەقام و شادی دەکەن. خوێنم وەکوڵ هات و هیچم بە چاوی خۆم نەدەدی. کاتێک وەخۆ هاتمەوە خۆم لە سەر میچی ماشێنی ئەو داڵاشانە دیتەوە و شوشە و دەرگا و پێشی ماشینەکانیانمان شکاند و چەند کەسێکمان لێ بریندار کردن..."

ئەوانەی باس کران هیچیان بوختان و هەڵبەستراو نین. بەڵکوو لە زمانی خۆدی کازم دارابییەوە گوتراون. بە هەڵوێستەیەکی کورت لەسەر ئەو قسانەی دارابی بۆمان دەردەکەوی کە ناوبراو وەک کەسێکی بەرپرس و ئەرک لەسەرشان، لە کاتی مردنی خومەینیدا هەڵسوکەوتی کردوە و یەکەم کاردانەوەی بە هەوالی مەرگی خومەینی ئەوەیە کە پێویستە ڕێورەسمێکی بەشکۆ لە دەرەوەی وڵات ڕێک بخا کە ڕێکخستنی ڕێوڕەسمێکی لەو بابەتە لە وڵاتێکی وەک ئەڵمان بە کەسێکی لاینگری نیزام ناکرێ، بەڵکوو کەسێکی پێویستە کە خاوەن دەسەڵات ودەستڕۆیشتوو بێ. لەهەمان کاتدا کەسێک کە هەم ماڵ و هەم گیانی لە ڕێگای خومەینیدا دانابێ، زۆر سەیرە بڵێ ئەمن سەر بە هیچ سازمانێکی دەوڵەتی و حکوومەتی لە

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

بەشی پێنجەم

نیزامی کۆماری ئیسلامیدا نیم و نەبووم، کەسێک شەو و ڕۆژ لەسەر یەک دابنی بۆ سەرکەوتنی ئەو نیزامە و بە ڕۆژی رووناک و لە وڵاتی بیگانە و لە بەر چاوی خەلک و پۆلیس نەیارانی خۆی وەبەر دار و پللار بدا، تەنیا لە بەر ئەوە بە پێچەوانەی دارابی بە مردنی خومەینی تازیەبار نین، ئەمە نیشانەی ئەوەیە کە خۆی بەشێکە لەو نیزامە. لە ئاکامدا دەتوانین بڵێین کەسێکی ئاوا هەر کاتێک هەلی بۆ هەڵکەوێ، چۆن هەوڵ نادا ڕێبەری گەورەترین حیزبی کوردی دژبەری کۆماری ئیسلامی لەسەر ڕێگای بەرژەوەندییەکانی ئەو نیزامە لابەرێ،کە بە کردەوە دوای ئەو هەموو سەرکوت و هێرشی نیزامییەی کۆماری ئیسلامی بۆ سەر کوردستان و حیزبی دیموکرات نەیتوانیوە ئەو حیزبە لە مەیدان وەدەربنێ و پێچەوانەی زەبروزەنگی کۆماری ئیسلامی حیزبی دیموکرات لاقی لە سەر ئەرزی خۆیەتی و بۆتە گەورەترین کۆسپی سەر ڕێگای دەسەڵاتداری کۆماری ئیسلامی لە کوردستان وئێران.

سەفەری حەج

وەک باس کرا دارابی زۆر هەوڵ دەدا خۆی بە کەسێکی سەربەخۆ بناسێنێ و بە دەیان جار لە کتێبی "نەقاشیی قاوەخانە"دا باس لەوە دەکا کە نە سەر بە وەزارەتی ئیتلاعاتی کۆماری ئیسلامی بووە و نە سەر بە حیزبوڵلەی لوبنان، بەڵام هەر ئەو هەڵسوکەوتەی کە خۆی باسیان دەکا پێچەوانەی ئەو قسەیە دەسەڵمێنن. یەکێک لەو نموونانە کە دەتوانرێ ئەو قسەیەی دارابی بە تەواوی ڕەد بکاتەوە، سەفەری حەجی ناوبراوە لە لاپەرەی ٩٩ کتێبەکەدا ئاوا باسی دەکا: "...ئێمە بە گوروتینێکی لەڕادەبەدەر هەموو ئایین و بۆنەکانی حەجمان بەجێ گەیاند... بەرەو مەدینە چووین. لەو سەفەرەدا دوربینیکی وێنەگرتنی بچووکم پێ بوو، وینەگرتن لە مەکە و مەزارگەی پیغەمبەر و شوێنە پیرۆزەکان و هیندێک جیگای هەژارنشین و پیسی شار قەدەغە بوو، بەڵام ئەمن توانیبووم لە هەموو ئەوانە وینە بگرم. دوربینەکەم لەژێر کراسەکەمدا شاردبۆوە و هەر کاتیک بە هەڵم زانیبا دوگمەی کراسەکەم دەکردەوە وبە دزیەوە وێنەی شوێنەکەم دەگرت... دیارە بڵاوکردنەوەی ئەو وێنانە بۆ دەوڵەتی عەرەبستان خۆش نەبوو چونکە بە زیانی بوو... لە مەدینە دەستم کرد بە بڵاوکردنەوەی پەیامی ڕێبەری لەمەڕ بەرائت لە کافرەکان. هیندێک کتێبم پێ بوو بە زمانەکانی ئینگلیسی و عەرەبی لەبارەی چۆنیەتیی بەربەرەکانی لەگەڵ کافران، چەند دانەیەکم بڵاو کردەوە کە لەپڕ حەوت هەشت پۆلیس پەلاماریان دام و دەسبەسەر کرام...)

لێرەدا پرسیارە ئەوەیە، کەسێکی عادی و ئاسایی بچێتە سەردانی ماڵی خودا چ پێویستیی بەوە هەیە دوربین لەژێر کراسەکەیدا حەشار بدا و وێنەی ئەو شوێنانە بگرێ کە بە قانوونی ئەو وڵاتە وێنەگرتنیان قەدەغە کراوە، یا چ پێویست بەوە هەیە کەسێکی عادی کتێب و بەیاننامەی هەڵگری بیری کۆماری ئیسلامی لەنێو زیارەتکاراندا بڵاو بکاتەوە؟ لەو

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ڕەفتارانەدا بەو ئاکامە دەگەین کە دارابی نەک کەسێکی عادی نەبووە، بەڵکوو مەئمورێکی زیرەک و تەردەستی وەزارەتی ئیتلاعاتی ئێران بووە و تەنانەت ژنهێنانەکەشی هەر بەو ئاراستەیەدا بووە و لە ڕێگای خێزانییەوە توانیویەتی پێوەندییەکی چڕوپڕ لەگەڵ حیزبوڵڵای لوبنان دابمەزرێنی. چونکی لە نیوئاخنی کتێبەکەدا بۆ خوێنەر دەردەکەوی کە تەنانەت ئەو کەسانەی پێش تێروری میکۆنووس لە دەوروبەری دارابی بوون، چ کاسب و غەیرە کاسب نیزیک بە تەواویان لوبنانی و سەر بە حیزبوڵڵا بوون.

تیرۆری میکونوس لە ڕوانگەی دارابییەوە

نووسەری کتێبی نەقاشیی قاوەخانە لە زمانی دارابییەوە بە جۆرێکی زۆر زیرەکانە دێتە نێو باسی کارەساتی میکوونوس کە بتوانی خوێنەر بخاتە ژێر کاریگەریی خۆی، بۆ ئەوە لە دواییدا بە خۆینەر بڵێ کە ئەو کارەساتە دڵتەزینە هێزەکانی دژەشۆرش لەگەڵ یەکتر کردوویانە بۆ ئەوەی هەم پاکانە حیسابیان لەگەڵ یەکتر کردبێ و هەم کۆماری ئیسلامیی پێ تاوانبار بکەن.

لە لاپەرەی ١١٠ی کتێبەکەدا بەو جۆرە باس لە بیستنی هەواڵی ڕووداوەکە دەکا: "ڕۆژی هەژدەی سێپتامبری ١٩٩٢ لە ماڵێ دانیشتبووم و لە ڕێگای ویدیۆ تێکستەوە هەواڵەکانم دەخۆێندەوە. بیستم کە چوار کەس لە ڕێبەرانی کوردی ئێرانی شەوی پێشتر لە ڕێستووورانێک لە نێو شاری بێرلین لە کردەوەیەکی تیرۆریستیدا کوژراون و تیرۆریستەکان هەڵاتوون. جینایەتەکە گەورە و کوشتارێکی خوێناوی بوو. ئەمن بە ڕیستووورانتی میکۆنووسم نەدەزانی، بەڵام چونکە بابەتەکە پێوەندیی بە ئێرانییەکانەوە هەبوو، بە هەواڵەکە حەساس بووم. لە ڕاگەیەنەکانی دیکەشدا وەدووی کەوتم. هەواڵەکە ڕاست بوو و زۆریش ناخۆش و جێگای نیگەرانی بوو. کارم بە بیر و ئەندیشە و ڕوانگەی سیاسیی ئەوانەوە نەبووە و نییە، بەڵام چونکە ئێرانی بوون زۆری پێ تێک چووم. لە ئەساسدا ئێرانی بوونیشیان زۆر گرینگ نەبوو، چونکی بیستنی کوشتاری کەسانی بێ دیفاع هەموو کەس نارەحەت دەکا. پەردەی یەکەم کە ڕاگەیەنەکان لە ڕووداوی میکۆنووس نیشانیان دا، زۆر لێڵ بوو. وێنەیەک بوو لە تاریکیدا، و دژە شۆرش توانی لە ئاوی لێڵ ماسی بگرێ و وێنەی خۆی لە جیگای وێنەی ڕاستەقینە دابنێ... دەزگای پۆلیس و قەزایی ئاڵمان کە بە وردبینی و لێزانی ناوبانگیان هەیە، هیچ کات نەیانتوانی تابلۆی ساختەی میکۆنوس لە ئەسڵەکە لێک جیا بکەنەوە. هونەرمەندانی تابلۆی ساختە میکۆنووس کەسانێک نەبوون بێجگە لە ڕەوتی ئۆپۆزیسیونی تاراوگەنشین، کە ئامانجدار هاتنە نێو ڕووداوەکە..."

بەشی پێنجەم

هەر ئەو چەند دێرە لە بیرەوەرییەکانی کازم دارابی دەتوانی کۆمەڵێک پرسیار دروست بکا و پرسیارەکان هەموویان بۆ هەڵویستە لەسەر کردن دەبن. دارابی ڕۆژی دوای تیرۆرەکە دەڵێ یەمن هەواڵەکەم لە ویدیۆتیکستەوە چاو پێ کەوت، ئەمە دەتوانی راست بێ چونکە دوای تیرۆرەکە هەر کام لە تیمی تیرۆر بە لایەکدا ڕۆیشتوون وهیچ پێوەندێکیان پێکەوە نەماوە. ئەوەش بۆ ئەوە بووە کە هیچ ئاسارێک لە دوای خۆیان بەجێ نەهێلن. دەی باشە کازم دارابی چۆن لە چەندوچۆنیی تیرۆرەکە ئاگادار بوایە، بۆیە پێویست بوو ڕاگەیەنەکانی بەیانی بە وردی سەیر بکا و بزانێ ڕادەی سەرکەوتنی عەمەلیاتەکەیان چەندە بووە و لە هەمان کاتدا بزانی هەڵویستی پۆلیس و دەزگای قەزایی و بیروڕای گشتیی ئاڵمان چی دەبێ و چ لایەن و دەوڵەتێک تاوانبار دەکەن؟ هەروەها بزانی کەس لە تیرۆریستەکان گیراون یا نا، یا پۆلیس باس لە سەرەداوێک دەکا یا نا؟ ئەو پرسیارانە بۆیە دەتوانی لەپێوەندی لەگەڵ کازم دارابیدا ڕاست بێ چونکە پێشێنە خۆی و دەوڵەتەکەی سەلمێنەری ئەو ڕاستییەن کە دژبەر و جیابیرانی خۆیان بە کردەوەی فیزیکی لەسەر ڕێگای خۆیان لابردوە. کازم دارابی لەو دەقەی سەرەوەدا دەڵێ ئەمن ڕیستورانەتی میکۆنووسم پێ نەدەزانی، لێرەدا ناوبراو دەیهەوێ وەک بەڵگەیەک بۆ قسەکانی دوایی کەلکی لی وەربگرێ و بۆ ئەوەیەتی کە بڵێ ئەمن ئاگام لەو تیرۆرە نەبووە. یا دەڵێ چونکە کوژراوەکان ئێرانی بوون بۆیان بەداخ بووم و هەر لەدوای ئەو ڕستەیەدا دەڵێ لە بنەڕەتدا ئێرانی بوونەکەشیان زۆر گرینگ نەبوو و بە کوژرانی خەڵکی بێدیفاع هەموو کەس نارەحەت دەبێ.

دارابی خۆی پێشتر بە حەماسەتەوە باسی کردوە کە چۆن دەستەی سەد کەسیی کۆ کردۆتەوە و چۆتە سەر شوێنی مانەوەی خویندکارانی ئێرانیی دژبەر و لێیانی داوە، تەنیا بەبیانووی ئەوەی ئەوان لە چەند هاوبیرێکی ئەویان داوە. سروشتییە کەسێک کە سۆز و عاتیفەی وای هەبێ کە بە کوژرانی خەڵکی بێدیفاع ناخی بهەژێ، لە حالەتی وادا بەپەلە بریار نادا بەڵکوو هەوڵ دەدا بە مەنتق و ئەقل کیشەکە چارەسەر بکا، نەک بە گۆپاڵ و لەشکرکیشی؛ بۆیە ڕوون و ئاشکرایە کە ڕاست ناکا و ئەوە تەنیا بۆ ئەوە دەڵێ کە لای خوێنەر خۆی بە ئینسانی بەڕوحم و بەزیی نیشان بدا. یان ئەوەی دەیهەوی هەر لە سەرەتاوە زەینی خوێنەر بۆ ئەوە ئامادە بکا کە کازم دارابی بێ تاوانە، بەڵام پۆلیس و دادگای ئاڵمان لەژێر کاریگەریی چالاکیی دژەشۆرش تاوانباریان کردوە بە کردەیەک کە نەیکردووە. هەر بەوەش وا دەردەکەوێ کە کازم دارابی زۆری ئاگا لە دەربڕینەکانی خۆی نەبێ کە ئاوا پۆلیس و دەزگای قەزایی ئالمان بە گێل و هیچ نەزان دادەنی کە دژەشۆرش توانیویەتی بەلارێیدا بەرێ، چونکە هەر کازم دارابی بۆخۆی لەو چەند دێرەی سەرەوەدا دەڵێ پۆلیس و دەزگای قەزایی ئالمان بە وردبینی و لێزانی بەناوبانگن. ئەی ئەگەر وایە چۆن کەوتوونەتە ژێر کاریگەریی دژە شۆڕشی تاراوگەنشین؟ تەنانەت ئەگەر ئەو قسەی دارابی لەبارەی پۆلیس و دەزگای قەزایی ئاڵمان ڕاست بێ کە پۆلیس و دادگا کەوتبنە ژێر

کاریگەریی ئۆپۆزیسیونی ڕێژیم، بەو پێناسەی خودی دارابیش کە پۆلیس و دەزگای قەزایی ئالمان وردبین و لێزانن، دەی بەو ئاکامە دەگەین کە بەڵگەکانی ئۆپۆزیسیون بەهێز بوون و توانیویانە پۆلیس و دەزگای قەزایی بە قەناعەت بگەیەنن.

خۆ ئەگەر لە ڕوانگەیەکی دیکەوە بڕوانینە دوو لایەنی ئەو پەروەندەیە، لایەنێکیان بە قەولی کازمی دارابی دژە شۆرشە و لایەنی دیکە کۆماری ئیسلامییە. کازم دارابی و نووسەری کتێبەکە دەبوا لە خۆیان پرسیبا کە چۆنە کۆماری ئیسلامی بەو هەمووە دامودەزگایە و تاقم و گرووپی جیاواز لە سەرانسەری دنیادا و بوونی ئیمکاناتێکی بەرفرەوان نەیتوانیوە ئەوەندە بەڵگە بدا بە دادگا و ئەو قەناعەتە لای دادوەران دروست بکا کە کۆماری ئیسلامی دەستی لەو تیرۆرەدا نەبووە و بە سەلماندنی بێتاوانیی کۆماری ئیسلامی، ڕەنگە بێتاوانیی کازم دارابیش سەڵمێندرابا. بەڵام کۆماری ئیسلامی چونکە خۆی لە پشتی ئەم تیرۆرە بوو، نەیدەتوانی بێتاوانیی خۆی بسەلمێنێ چ بگا بە بێتاوانیی کازم دارابی. لێرەدا دەتوانین بە کازم دارابی بڵێین کە لە ڕاستیدا دادگا کاری لە سەر تابلۆی ڕاستەقینەی ڕووداوەکە کرد و بە ئاکامیشی گەیاند.

٧ی ئاگۆستی ٢٠١٩

"نەقاشی قهوەخانە"، سەفەری هامبورگ و دڕدۆنگیی یۆسف ئەمین

کازم دارابی لەبارەی سەفەرەکەی بۆ هامبورگ دەڵێ: "چوار ڕۆژ پێش لە ڕووداوی تێرۆری میکۆنووس لە هامبورگ بووین و ڕۆژانە یا لە جەلەسەی یەکیەتیی ئەنجومەنی ئیسلامی بەشدار بووین یا سەردانی پێشانگای فەرش و پیشەسازیمان دەکرد و شەوانە بۆ حەسانەوە دەچووینەوە بۆ ماڵی سەقەفی لە ئۆڵدنبۆرگ." ئەو لە درێژەدا دەڵێ: ڕۆژی ١٧ی سێپتامبر زێنەب کچە نقوستانەکەی ناحاوێتەوە و بە قسەی خۆی زۆر نائارامە، بۆیە لەگەڵ خێزانەکەی وا ساغ دەبنەوە بگەڕێنەوە بۆ بێرلین. لە بێرلین دوای ئەوە کچە نقوستانەکەی تەحویلی دایەنەکەی دەداتەوە و سەردانی شیرکەتەکەی دەکاتەوە و بەردەستەکەی دەنێرێتە بانک بۆ ئەوە پەنجا هەزار مارک لە حیسابی شیرکەت بە نەقدی وەرگرێ و بۆی بێنێتەوە و دوای تەحویل وەرگرتنی پووڵەکە هەر ئەو ڕۆژە بەخێرایی بەرەو هامبورگ دەگەڕێتەوە و لەوێشەوە خۆی دەگەیەنێتەوە شاری ئۆڵدنبۆرگ بۆ ماڵی ئاغای سەقەفی!

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

بەشی پێنجەم

پەرویز دەستماڵچی لە کتێبی "تیرۆر بەناوی خودا" دا لەو بارەوە دەنووسێ: "دارابی لە هەنگاوی دوایی لە مانگی ئووتدا موبایلێکی کڕی، ئەو کڕینە بۆ ڕاییکردنی کاری تیجاری نەبوو بەڵکوو بۆ ئەوە بوو دوای تیرۆرەکە بتوانێ بەبێ ئەوەی شنوود بکرێ لەگەڵ تیمی تیرۆر لە پێوەندیدا بێ. ئەو کارە زۆر پێویست بوو، چونکە دارابی بەرپرسی بەڕێوەبردنی تیرۆرەکە بوو و، دەبوایە بە وەزعی تیمەکە ڕاگەیشتبایە. بەڵام خۆی وا ساغ بۆوە کە لە کاتی بەڕێوەچوونی تیرۆرەکە لەو شارە نەبێ و بەڵگەی بەدەستەوە بێ و بیسەلمێنێ کە لەو کاتەدا لە بێرلین نەبووە."

ئەگەر چاو لە هەڵسوکەوت و هاتوچۆی دارابی لەو سەفەرەدا بکەین دەبینین کە ناوبراو لە گێڕانەوەی سەفەرەکە و هۆکارەکانی ئەو سەفەرە جۆرێک تووشی ئاڵۆزی بووە و ئەمەش هێندێک گومان دەخاتە سەری، یەکەم ئەو سەفەرە چەند ڕۆژ پێش ڕوودانی تیرۆری میکۆنووس بووە، بەڵام ڕاست لە ڕۆژی ١٧ی سێپتامبردا دارابی، نەحەوانەوەی کچەکەی دەکاتە بیانوویەک بۆ گەڕانەوە بۆ بێرلین کە زۆر پێدەچێ لەم سەردانەدا مەبەستی جێبەجێکردنی کارەکانی پێوەندیدار بە تیرۆرەکە بووبێ، بۆ نموونە وەرگرتنی پووڵ لە بانک کە لە لێکۆڵینەوەکانی پۆلیسدا دەردەکەوێ کە "یۆسف ئەمین" پووڵی بۆ دروستکردنی پاسپۆرتی ساختە و هەڵاتن لە ئاڵمان لە دارابی وەرگرتوە. دارابی ژن و منداڵەکەی لە هامبورگ بەجێ دەهێڵێ و دەگەڕێتەوە بۆ بێرلین لە حاڵێکدا هەر ئەو ڕۆژە دەگەڕێتەوە بۆ هامبورگ و بە قسەی خۆی ڕۆژی ١٩ واتا دوو ڕۆژ دواتر دەگەڕێتەوە بێرلین و ئەو هەموو هاتوچۆیە دەکرێ تەنیا لەبەر ئەوە بووبێ لە کاتی بەڕێوەچوونی تیرۆرەکەدا بەڵگەی بەدەستەوە بێ کە بە ماڵ و منداڵەوە لە سەفەر بووە و هیچ ئاگای لەو ڕووداوە نییە. دەنا بۆچی ئەو مەودا دووروودرێژەی نێوان ئۆڵدنبۆرگ و هامبورگ کە ١٦٩ کیلۆمیترە و مەودای نێوانی هامبورگ و بێرلین ٢٨٨ کیلۆمیترە کە لەسەر یەک بە چوون و گەڕانەوە ٩١٤ کیلۆمیترە، بە ماشێن دەبڕێ؟! ئەویش لە کاتێکدا کە لە یەک ڕۆژدا ئەم هاتوچۆیە دەکا و لە ١٩ی مانگدا بە ژن و منداڵەوە دەگەڕێتەوە بۆ بێرلین.

ئەگەر بەڕاستی دارابی فارس گوتەنی: "ریگی بە کفش نداشت" بۆ هەر ڕۆژی ١٧ی سێپتامبر کە کچە نقوستانەکەی دەبردەوە بۆ بێرلین هەر ئەو ڕۆژە بە ماڵ و منداڵەوە نەدەگەڕانەوە، وەرگرتنی پووڵی نەقدی ئەویش بەو ڕادەیە بۆ کاری بازرگانی لە سیستمی بانکی ئورووپادا لانیکەم شتێکی باو نییە، لێرەشدا بەو ئاکامە دەگەین کە کازم دارابی هەموو ئەو کارانەی بەمەبەستی سڕینەوەی نیشانەکان کردوە.

ناوبراو لە درێژەی ئەو چیرۆکە خەیاڵییەدا دەڵێ: "ڕۆژەکانی ٢٤ و ٢٣ی مانگی سێپتامبر لە گەڵ دوو کەسی دیکە بە مەبەستی وەرگرتنی چەند داواکارییەکی شیرکەت دەچمەوە هامبورگ و چەند شوێنی دیکە لە باکوور و ڕۆژئاوای ئاڵمان. بۆ

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

بەشی پێنجەم

کارێکی بەپەلە هەر لەو سەفەرەدا ماشێنە بارییەکەم لە هامبورگ بەجی هێشت و ماشێنێکی (BMW)م بۆ چوار - پێنج سەعات بە کرێ گرت. ئەوەندە بەپەلە بووم کە بە خێراییەکی پتر لە ڕادەی دیاریکراو ماشێنم لێ دەخوڕی و تەنانەت چەند جار ڕێگام لێ ون بوو، بەم بۆنەیەشەوە کە گەیشتمەوە ماڵێ گەڵای جەریمەکەم بۆ هاتەوە. "لێرەدا ڕوونی ناکاتەوە کە بۆچی ئەوەندە بەپەلە بووە و نیگەرانی چ شتێک بووە، هەر بۆیە ڕەنگە ئەو گومانەش دروست بکا کە بە ئەنقەست وای کردبێ و خۆی بە جەریمەبوون دابێ، بۆ ئەوەی دواتر شایەدێک بێ کە لەو کاتەدا لە فلان شوێنی ئاڵمان بووە.

لە لاپەڕەی ١١٥ی کتێبی نەقاشیی قاوەخانەدا لە کۆتایی ئەو بابەتەدا دەنوسێ: " کارمان کە تەواو بوو گەڕاینەوە بۆ بێرلین، هەر ئەو کات بلیتی تەیارەم کڕی بە مەبەستی سەفەر بۆ تاران، سێ ڕۆژ دواتر واتە ٢٧ی سێپتامبر لە ڕێگای فڕۆکەخانەی هامبورگەوە گەڕامەوە بۆ ئێران."

هەر چەند دارابی بیانووی سەفەر بۆ ئێرانی بە قسەی خۆی بۆ ئەوە بوو کە بچێ لە نیزیکەوە ئەو کەلوپەلانەی کە شیرکەتی "ابریشم ساز" بۆی دابین کردوە لە بواری چەندی و چۆنییەوە هەڵسەنگێنێ، بەڵام ئەمە دوورە لە ڕاستی، چونکە هەر بە سەرنج بەو داستانەی کە خودی دارابی لە ماوەی ڕۆژەکانی ١٧ هەتا ٢٧ی سێپتامبر دەیگێڕێتەوە، بۆمان دەردەکەوێ ئەو کابرایە چەند شێواو و نیگەرانە و بەردەوام لە حاڵی سەفەردایە و نازانێ چۆن پاساو بۆ ئەو کارانەی بێنێتەوە، بۆ ئەوە لە دوارۆژدا بیسەلمێنێ کە ئەو ئاگای لە تێرۆری میکۆنووس نەبووە، بەڵام دەبینین لە دواییدا بەهۆی لێکۆڵینەوەی پۆلیس دەردەکەوێ کە ناوبراو لە دوای تێرۆریش لە هەوڵی ئەوەدایە سەرەداوەکان لەسەر خۆی و کۆماری ئیسلامی بسڕێتەوە و هەر بەم هۆیەشەوە لە تەواوی ئەو کتێبەدا مەگەر لە زمانی تێرۆریستەکانی دیکە، دەنا دارابی باس لە بێتاوانیی ئەوان ناکا و هەوڵ دەدا وا نیشان بدا ئەوانی هەر نەناسیوە و یان ناسیاویی ئەوان لە چاکوچۆنییەک تێ نەپەڕیوە. دارابی باش دەزانێ کە "یۆسف ئەمین" دانی بە هەموو تاوانەکەدا ناوە و باسی هەموو وردەکارییەکانی کردوە.

دڕدۆنگیی یۆسف ئەمین

ئەوەی لە نێوەرۆکی کتێبەکەدا لەمەڕ تێرۆری میکۆنووس دەردەکەوێ ئەوەیە کە دارابی و هاودەستانی هەر لە پێشدا ئاگاداری ئەو مەسەلەیە بوون کە دەوڵەت و پۆلیس و دەزگای قەزایی ئاڵمان گاڵتەی پێ ناکرێ و دەبێ وابکەن هەموو شتێک بەپێی بەرنامە بچێتە پێش، بەڵام لە یەکەم هەنگاودا یۆسف ئەمین دڕدۆنگ و دوودڵە کە کارێکی وا بکا؛ بەڵام تازە پێیان گوتوە و لە ترسی ئاشکرابوونی گەڵاڵەی تێرۆرەکە دەستی لێ هەڵناگرن و هەوڵ دەدەن بەتەواوی تێوەی گلێنن

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

بەشی پێنجەم

بۆ ئەوە لە ترسی خۆیشی بێ نەتوانی لە هیچ جێگایەک زار بکاتەوە. لە زمانی خودی یۆسف ئەمین کە لە لێکۆڵینەوەی پۆلیسدا باسی ئەو مەسەلەیەی کردوە و، لە پەروەندەکەیدا سەبت بووە کە لە چەند جێگا باس لە چاودێریی قایمی ئەو گرووپە دەکا لەسەر خۆی کە نەکا ڕابکا. نووسەری کتێبی نەقاشیی قاوەخانە لە زمانی دارابییەوە لە لاپەڕەی ۲۱۳دا بەم جۆرە لە زمانی یۆسف ئەمین ئەو بابەتە دەگێڕێتەوە: "من لەو ماوەیەدا بە چەندین جار بە شەریفم گوت کە دەمهەوێ بگەڕێمەوە بۆ "ڕاینە"، بەتایبەتی کە براکەم لە ڕاینە تەسادوفی کردبوو و لە نەخۆشخانە کەوتبوو. ئەو کات بە تەلەفوون لەگەڵ براکەم قسەم کرد، لێی پرسیم ناگەڕێیەوە. پێم گوت ناهێڵن، ئەوکاتەی کە لەگەڵ شەریف خانووەکەمان بەجێ دەهێشت، بۆم ڕوون نەبوو ئەوان چ ئامانجێکیان هەیە، لەلایەن ئەوانەوە هەستم بە مەترسی دەکرد، یانی غیرەتم نەبوو ڕابکەم، دەترسام بەلایەکەم بە سەربێنن. (...) شەریف بە منی گوت دەبێ لە پێشەوە بڕۆم، شەریف لە پشت سەرم بوو و لە دوای ئەویش عیماد. ئێمە بە ستوون دەڕۆیشتین، وام هەست دەکرد شەریف دەیهەویست پێشی هەڵاتنی من بگرێ.
هەر وەک گوترا ڕازی ئەو تێرۆرە لە ڕاستیدا لە زمانی کەسێکەوە درکێندرا کە لە شارێکی دیکەوە بە نیازی کار پەیدا کردن بە دوای قسەی تێرۆریستەکان کەوتبوو و کاتێک پۆلیس دەستبەسەری دەکا هەر زوو ڕاستییەکان ئاشکرا دەکا و لە تەواوی ئەو کتێبەدا کازمی دارابی بەدەر لە ئۆپۆزیسیون لە یۆسف ئەمین دڵمەندە و ئەو بە خەتاباری سەرەکی دەزانێ.

پەرویز دەستماڵچی لە کتێبی "تێرۆر بەناوی خودا" دا لەو بارەیەوە دەڵێ: (...) تەنانەت ئەمین بە پێچەوانەی عەباس ڕایل بە هۆکاری بنەماڵەیی لە سەرەتادا نەیدەویست بەشداری لەو تێرۆرەدا بکا، بەڵام لە کۆتاییدا بەهۆی پاڵپشتیی سیاسی بڕیار دەدا کە هاوکاری بکا." هەر لەو کتێبەدا نووسەر لە جێگایەکی دیکەشدا باس لە ڕاڕایی ئەمین دەکا: "لە گەڵاڵەی تێرۆرەکەدا شەریف بۆ تیمی تەقەکردن دووکەسی دیاری کرد بوو. یەکێکیان دەبوایە بە چەکی ڕەگبار و ئەوی دیکەشیان بە دەمانچە تەقە لە قوربانییەکان بکەن. دەمانچە بەدەستەکە دەبوایە فیشەکی کۆتایی لە قوربانییەکان بدا و، بۆ ئەو مەبەستە شەریف کە فەرماندەی تیمی تێرۆرەکەیە، یووسف ئەمین دەستنیشان دەکا و شەریف لەگەڵ ئەمین لەو بارەوە قسە دەکا؛ بەڵام ئەمین پێشنیارەکەی شەریف ڕەد دەکاتەوە و ئامادە نابێ دەمانچەکە وەربگرێ و فیشەکی کۆتایی لێ بدا. شەریف زۆر هەوڵ دەدا کە ئەمین ڕازی بکا بەڵام ناتوانێ و ئەمین سوور دەبێ لەسەر بڕیارەکەی خۆی. هەر بەم بۆنەوە ئەمین دەکەوێتە بەر لۆمە و گازندەی ڕایل و پێی دەگوترێ ترسەنۆک و خوێڕی بەڵام بەو حاڵەش ئەمین لە گەڵ تیمەکەدا دەمێنێتەوە و لە کاتی بەڕێوەبردنی تێرۆرەکەدا نیگابانیی درگای دەرەوەی ڕێستوورانەکەی لە ئەستۆی.

لەسەر ئەو بابەتە ڕۆئیا حەکاکیان لە کتێبی "پیاوکوژانی کۆشکی فیرووزە" لە لاپەڕەی ۱۵۸دا بەمجۆرە باس دەکا:
"خۆبواردن لە پیاوکوشتن گران بۆ یۆسف تەواو بوو، تیمەکە چیدی متمانەیان بە یووسف نەبوو. ڕەفتاری بێتێبینی و

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

سەربەخۆیانەی ناوبراو کە زیاتر ڕەفتارێکی بێزەرەر بوو، ئێستا لەلای ئەوان نیشانەی لاوازی بوو. ئەوان چاویان لە سەر هەڵنەدەگرت و لە ڕۆژەکانی پێش حەڤدەی سێپتامبردا ئیزنیان دا چەند دەقیقەیەک ئەوان بەتەنیا جێبهێڵێ و تەنیا تەلەفوون بۆ ماڵێ بکا. هاوسەرەکەی داوای لێ کرد بچێتەوە ماڵێ، بەڵام ئەو گوتی: "ناتوانم ئیزنم نادەن." وەختێک بۆی دەرکەوت ئەوان بە جارێک دژی وی هەڵوێستیان گرتوە کە لە ئاخر نیوەڕۆدا، بە تاقی تەنیا لە ئاپارتمانەکەدا مابۆوە. کاتێک هەموو ئەندامانی تاقمەکە چوونە مەئمووریەت، ویستی خێرا بچێ تەلەفوون بۆ هاوسەرەکەی بکا، بەڵام دەرگا داخرابوو و، نەشیتوانی کلیلەکە بدۆزێتەوە."

هەرچەند ئەمین لە پرۆسەی دادگادا قسەکانی گۆڕی و هەوڵی دا وا بە دادگا بسەلمێنێ کە لە لێکۆڵینەوەی سەرەتاییدا پێی وابووە ئەگەر دان بە تاوانەکەدا بنێ و باس لە هەندێک کەس بکا هەر زوو ئازادی دەکەن؛ بەڵام هەر زوو دەرکەوت کە یۆسف ئەمین لەلایەن "حیزبوڵلای لوبنان"ەوە هەڕەشەی کوشتنی بنەماڵەکەی لێ کراوە و، لەژێر ئەو گوشارەدا هەوڵی دەدا کە قسەکانی پێشووی خۆی وەربگرێتەوە و بە جۆرێکی دیکە باسی تێرۆرەکەی دەکرد. بەڵام دادگا قەبووڵی نەکرد چونکە جێ پەنجەمۆری دەستی چەپی ئەمین لە سەر ئەو کیسە نایلۆنە کە لە نێو ماشێنی هەڵاتنی تێرۆریستەکان لەلایەن پۆلیسەوە، دەبیندرێتەوە بە دیار دەکەوێ. هەر ئەوە دەبێتە هۆکار بۆ دەستبەسەر کردنی لەلایەن پۆلیسەوە و ئەو بەڵگەیە شتێک نەبوو کە ئەمین بتوانێ حاشای لێ بکا و قسەکانی دوایی ئەو جێگای پەسەندی پۆلیسی لێکۆڵینەوەی جینایەت بێ.

لەبارەی قسەگۆڕینی ئەمین، پەرویز دەستماڵچی لە کتێبی "تێرۆر بەناوی خودا" دا دەنووسێ:" (...) دوای دەسپێکردنی دادگا دەسەڵاتدارانی کۆماری ئیسلامی لە ڕێگای دیکەوە دەستوەردان دەکەن. سەرەتا باسیان لەوە دەکرد کە تێرۆری میکۆنووس هیچ پێوەندییەکی بەوانەوە نییە و، پەروەندەی تێرۆرەکەیان بە پیلانی شەیتانی گەورە و بچووک دادەنا. لەگەڵ دەستپێکی دادگا، بنەماڵەی ئەمین بە بارمتە دەگیرێن، هەتا ناوبراو لە قسەکانی خۆی کە کۆماری ئیسلامی لە پشت ئەو تێرۆرە نیشان دەدا پاشگەز بێتەوە. دیارە ئەو بە بارمتە گرتنە و هەڕەشە لێکردنە بوون بە هۆکارێک کە هیندێک لە شاهیدەکان قسەکانی خۆیان وەرگرنەوە.

٢٣ی ئاگۆستی ٢٠١٩

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

گیرانی کازمی دارابی

"نقاشی قهوەخانە"

کازم دارابی لە لاپەڕەی ١٢٠ و ١٢١ و ١٢٢ی کتێبی نەقاشیی قاوەخانە ئاوا باس لە بەسەرهاتی گیرانی خۆی دەکا: "٨ی ئۆکتۆبر لەگەڵ ماڵ و منداڵ لە جێگایەک دەگەڕاینەوە، لەسەر ڕێگا لەبەر دەرگای یەکێک لە دۆستان ماشێنەکەم ڕاگرت، دابەزیم، دیتم ماشێنێک بە مەودایەکی دوور لە ئێمە ڕایگرت، هەستم کرد کە بەدوامەوەیە (...) کاتێک وەڕێ کەوتم لە ئاوێنەی ماشێنەکەوە چاوم لێکرد لەگەڵ ڕۆیشتنی ئێمە ئەویش وەڕێ کەوت، وام لێک داوە کە ئەو بەدواکەوتنە پێوەندی بەو ڕووداوەوە هەیە کە لە بێرلین پێش هاتووە، بە هاوسەرەکەم گوت چاو لێ بکا بزانێ بەدوامانەوەن، بە ترسەوە پرسی بۆ؟ گوتم: پێموابێ بەدوای منەوە بن (...) چاوەڕوان بووم بێن، پێشتریش بەهۆی کارەکانم لەسەرم هەستیار ببوون (...) بەکورتی بە هاوسەرەکەم گوت: ڕەنگە بێن ماڵەکەمان بپشکنن، هەرچەند ئێمە کارێکمان نەکردوە، بەڵام مرۆڤ دەبێ وریا بێ. (...) چەند مەئموور لە دەوری ماڵەوە بوون، گوتیان ماڵەکە دەپشکنین، پرسیارم کرد لەبەرچی؟ گوتیان لەبەر ڕووداوی میکۆنووس، خۆم سەرسووڕماو نیشان دا (...)"

ئەو کاتەی پۆلیس دەستبەندی لە دەست دەکەن و لە ماڵێ دەیبەنە دەرێ، ڕوو لە هاوسەرەکەی دەکا و دەڵێ: "حاجی خانم؛ گیانی تۆ و منداڵەکان، گیانی تۆ، گیانی زێنەب، گەردنم ئازاد کە." لێرەدا بە تەواوی دیارە کە کازمی دارابی لە دوای ڕووداوەکە چاوەڕوانی بەرەوڕوو بوونەوە لەگەڵ پۆلیس بووە، لە دەقەکەی سەرێ دیارە هەستی دڵەڕاوکێی دوای تێرۆر باڵی بەسەر دارابیدا کێشاوە و، زۆر وریای دەوروبەری خۆیەتی و لە وەدواکەوتنەکەشدا بە هاوسەرەکەی دەڵێ دەبێ ئەوە پێوەندی بەو تێرۆرەوە هەبێ، لە کۆتاییدا دەڵێ ڕەنگە ماڵەکەمان بپشکنن.

ئەگەر چاو لە مێژووی تاوان و تاوانکاری بکەین، دەبینین مرۆڤی بێتاوان ترسی نییە لە لێکۆڵینەوەی دەزگای قەزایی. دارابی ئەگەر بێتاوان بوایە نەدەبوو ئاوا بشڵەژێ و دەیتوانی بزانێ بۆ بەدوایەوەن. بەڵام مرۆڤی تاوانبار ئەو ئازایەتییەی نییە و لە هەوڵی دەربازبووندایە هەتا بەرەوڕوو بوونەوە. لەو کاتەشدا کە مەئموورەکان دەڵێن ماڵەکە لەبەر ڕووداوی میکۆنووس دەپشکنین ناڵێ پێم سەیر بوو بەڵکوو دەڵێ وا خۆم نیشان دا کە پێم سەیرە. یا لەو کاتەدا کە پۆلیس

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

قۆڵبەستی دەکا لە ماڵاوایی یەکجاریی کەسێک دەچێ کە خۆی دەزانی چی کردوە و حوکم و سزای چەندە دەبێ هەر بۆیە، هاوسەرەکەی بە گیانی خۆی و منداڵەکان سوێند دەدا کە گەردنی ئازاد بکا.

لەسەر حوکمی گرتنی دارابی لەلایەن پۆلیسی ئاڵمانەوە لە پەروەندەی حوکمی دادگای میکۆنووسدا ئاوا هاتووە: "(...) عەباس ڕاحیل لوبنانی یەکێک لەو دوو کەسەیە کە تەقەیان کردوە و لە ٤ی ئۆکتۆبری ١٩٩٢دا شناسایی و دەسبەسەر کراوە. پەنجەمۆری دەستی ڕاستی لەسەر دەمانچەی لامە بەتەواوی دەرکەوتوە. لەگەڵ ناوبراودا یووسف ئەمین، دەسبەسەر کراوێکی دیکەی لوبنانییە کە لە لێکۆڵینەوەدا، لەلای دادوەر دانی بەوەدا ناوە کە لە کاتی بەڕێوەبردنی عەمەلیاتەکەدا کێشک بووە لەبەر درگای ڕێستوورانەکە. بە دوای دانپێدانانی ئەمین و ناساندنی کازم دارابی بە سەرۆکی تاقمی تێرۆر کە تێچووی چالاکییەکەی لەئەستۆ بووە، ڕۆژی ٨ی ئۆکتۆبری ١٩٩٢ دەسبەسەر دەکرێ."

حوکمی دەسبەسەر کردنی دارابی بەم شێوەیە: "ناوبراو بە ئاگاداربوونی لە گەلاڵەی تاوان، خانووی خۆی هەڵکەوتوو لە شەقامی دتمولدراشتراشە B64 ی بێرلین لە ڕۆژی سێزدە و چواردەی سێپتامبری ١٩٩٢ بەمەبەستی خۆ ئامادەکردن و پشوودان لە ئیختیاری کەسانێک داناوە کە لە بەڕێوەبردنی تاوانەکەدا ڕاستەوخۆ بەشدار بوون کە هێندێکیان لە دەرەوەی وڵاتەوە هاتبوون. تاوانبار ڕاحیل کە دارابی کلیلی ماڵەکەی بەو دابوو، تاوانبار ئەمین و تاوانبار فەرەج حەیدەر لەو کەسانە بوون. لەو ڕوانگەوە تاوانبار دارابی بەشێکی بەرچاو لە گەلاڵەی گشتی بەڕێوەچوونی تاوانەکەی لە ئەستۆ بووە."

لە تەواوی ماوەی دادڕەسیدا دارابی ڕەدی ناکاتەوە کە ئەو ماڵە هیی ئەو نەبووە، بەڵام هەوڵی نیشاندانی بێتاوانی خۆی بەم شێوە دەدا کە لە لاپەڕەی ١٢٤ی کتێبەکەدا هاتووە: "(...) ماڵ و ژیانی من لە جێگایەکی دیکەیە، لەگەڵ دایکی منداڵەکانم دەژیم، ئەو ماڵە هیی من نییە و هەرکەس وای گوتوە ڕاست ناکا، ئیجارەنامەکەی بەناوی منەوەیە، بەڵام براکەم و چەند هاوڕێیەکی لەوێ ژیاون. (...) میکۆنووس هیچ پێوەندی بە منەوە نییە. من ئەو کات هەر لێرە نەبووم ١٨ی سێپتامبر ئەو هەواڵەم لە ویدیۆ تێکست بینی، چ پێوەندییەکی بە منەوە هەیە چ کەسانێک لەو خانووە کەلکیان وەرگرتوە و لە ڕووداوی میکۆنووسدا بەشدار بوون، براکەم سێ مانگ لەمە پێش چۆتەوە بۆ ئێران، دوای ئەو دۆستەکانی لەو ماڵە کەلکیان وەرگرتوە. من تەنیا کرێکەیم وەرگرتوە (...)".

ئەگەر سەرنج بدەینە بەرگرییەکەی دارابی لەمەڕ ئەو ماڵەوە، زۆر بەڕوونی بۆمان دەردەکەوێ کە ڕاست ناکا، یەکەم بۆخۆی دەڵێ ئیجارەنامەکەی بە ناوی منە و دووهەم دەڵێ من تەنیا کرێکەیم وەرگرتوە، هەموو کەسێک دەزانێ بەکرێگرتن و

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

بەشی پێنجەم

بەکرێدانی خانوو لە هەموو دنیا یاسای تایبەت بەخۆی هەیە، خانوو بە هەموو کەسێک بە کرێ نادرێ و ئەو کەسەی بە کرێی دەگرێ، کۆمەڵێک ئەرکی یاسایی دەکەوێتە سەر شانی؛ لە پاراستنی خانووەکەوە هەتا ئەو کەلکەی لەو خانووە وەردەگیرێ نابێ بەپێچەوانەی قانوون و لە هێندێک وڵات پێچەوانەی عورف و ئایین بێ. ئەگەر بە قسەی خۆی لە جێگایەکی دیکە دەژیا و ماوەی سێ مانگ بووە کە براکەی چۆتەوە ئێران، بۆ هەوڵی نەداوە ئەو خانووە بداتەوە بە شیرکەتەکە و لە کۆڵ خۆی بکاتەوە؟! لەلای ئێمە دەکرێ وڵامەکەی تەنیا ئەوە بێ کە ئەو خانوووە بەمەبەستی راپەڕاندنی کاروباری پێوەندیدار بە تێرۆرەوە ڕاگیراوە. دارابی دەڵێ بەمن چی چ کەسانێک کەلکیان لەو خانووە وەرگرتووە. لە کاتێکدا نابێ وا بێ و ئەمە ئاسایی نییە و خاوەن ماڵ دەبێ بزانێ خانوو بە کێ بە کرێ دەدا و ئەو کەس یا کەسانە بۆ چ مەبەستێک خانووەکە بەکار دێنن.

دارابی زۆر هەوڵ دەدا کە خۆی لەو کەسانە کە لە تێرۆرەکەدا دەستیان هەبووە نەناس بکا و بەردەوام دووپاتی ئەوە دەکاتەوە کە لە نیزیکەوە دۆستایەتیی لەگەڵ هیچ کامیان نەبووە و تەنانەت نایانناسێ. بەڵام هەر گێڕانەوەکانی خۆی لە کتێبی نەقاشیی قاوەخانەدا هەتا ڕادەیەکی بەرچاو سەلمێنەری ئەو ڕاستییەیە کە نەک ناسیونی بەڵکوو هاوکاریشی لەگەڵ کردوون. لە لاپەڕەی ١٣٤ی کتێبی نەقاشیی قاوەخانەدا دەڵێ: "من بۆخۆم تاوانبار ڕاحیل لە نیزیکەوە ناناسم. بەڵام دەزانم لەگەڵ برایەکم بەناوی قاسم هەتا نیزیک بەهاری ساڵی ١٩٩٢ پێکەوە دەژیان و دوایی براکەم هاتەوە بۆ ئێران و ئەوەش هیچ پێوەندییەکی بە منەوە نییە. من تاوانبار ڕاحیل تەنیا لە ڕێگای هاتوچووی مزگەوتەوە دەناسم، بەڵام ئەو دۆستی من نەبووە و نییە."

ئەگەر هەر تەنیا سەرنج بدەینە ئەوەندە قسەی دارابی کە لەسەر ڕاحیل دەڵێ دەزانین کە ڕاست ناکا، هەر بەقسەی دارابی ئەو کەسە ماوەیەک لەگەڵ براکەی ژیاوە، ئەم جۆرە پێکەوەژیانە ئەویش لەلایەن دوو کەسەوە کە هاوزمان و هاوکولتوور نین؛ دژوار دەنوێنێ. ئەم هاوپێوەندییە ناتوانێ تەنیا پێوەندییەکی کاری بێ و زیاتر نیشان دەدا کە بیروبۆچوون و شێوە ڕوانینی ئایینیی هاوشێوەیان پردی نیزیکبوونەوەیان بووە. سەرەڕای ئەوەش چۆن دەکرێ کەسێک کە لەگەڵ براکەی ژیابێ و تەنانەت ماڵەکەش بەناوی دارابییەوە بێ و نەشزانێ کێیە لەگەڵ براکەی و لە خانووەکەی ئەودا دەژی!!! بێجگە لەوانە لە وڵاتێکی ڕۆژاواییدا برایەکی موسوڵمان کە هاتوچۆی مزگەوت دەکا ناتوانێ پاش ماوەیەک نەناسیاو بمێنێتەوە.

بۆ سەلماندنی ئەو قسەیە کە دارابی لە چوارچێوەی ئەو ئیدۆلۆژییەدا کاری بۆ کۆماری ئیسلامی کردوە خۆی لە لاپەڕەی ١٣٧ی کتێبەکەیدا دەڵێ: "هەر وەکی پێشتر باسم کردوە ئەندامی چالاکیی یەکیەتیی ئەنجومەنی ئیسلامیی

خوێندکاران بووم و ئەوە شتێکی شاراوە نەبووە، یەکیەتییەکە تەشکیلاتێک بوو کە پۆلیس چاودێری کار و کردەوەکانی دەکرد. لەو بەڵگەیەدا یەکەم دەڵێن من ئەندامی ئەو یەکیەتییەم و لە دواییدا دەنووسن کە ئەو یەکیەتییە شوێنی کۆبوونەوەی ئێرانییەکانی لایەنگری رێژیمی ئێران لە ئورووپایە. ئەو یەکیەتییە لە ڕوانگەی ئیدۆلۆژیکەوە پاراستنی ئامانجەکانی کۆماری ئیسلامییە (...)

"لە وڵامی ئەوەدا دارابی دەڵێ: "بەڵێ! من تێناگەم ئیشکالی ئەوە لە کوێدایە کە کۆمەڵێک خوێندکاری نیشتمانپەروەر، پشتیوانی لە وڵات و دەوڵەت و ئینقلابی خۆیان بکەن؟ چۆنە ئەو هەموو گرووپ و ڕێکخراوی جۆراوجۆر لە ئورووپا بەتایبەتی لە ئاڵمان بەدژی ئێران چالاکییان هەیە عەیب و ئیرادیان نییە؟ بەڵام چەند خوێندکار لە دەوری یەکتر کۆبوونەتەوە و پشتیوانی لە ئامانجەکانی ئینقلاب و نیزام دەکەن لێیان بۆتە شتێکی سەیر."

لە وڵامی دارابی پێویستە بگوترێ جیاوازیی گرووپەکەی دارابی لەگەڵ ئۆپۆزیسیۆن ئەوەیە کە ئەو ڕێکخراوانەی دارابی بە دژەشۆڕشیان دەزانێ قەت بۆ مەرامە سیاسییەکانی خۆیان تێرۆری نەیارەکانیان نەکردۆتە ئامانج. ئەوان لە کەشوهەوای ئازادی وڵاتانی ئورووپایی هەوڵیان نەداوە بۆ گەیشتن بە ئامانجە سیاسییەکانی خۆیان لە توندوتیژی بەرامبەر بە نەیارەکانی خۆیان کەڵک وەربگرن و لەو ڕێگایەوە دەسەڵاتی بەڕێوەبەریی وڵات بە دەستەوە بگرن، بەڵام دارابی دەبێ ئەوەندە بزانێ ئەو نیزامە و دەوڵەت و ئینقلابەی ئەو پشتیوانی لێ دەکا لە سەرەتای بەدەسەڵات گەیشتنییەوە تێرۆر و لەنێو بردنی جیابیرانی خۆی و تێرۆر و پەروەردەکردنی تێرۆریزم وەک ستراتێژیی پاراستنی دەسەڵاتداری چاوی لێ کراوە. هەربۆیە بۆ بەڕێوەبردنی ئەو ستراتێژییە گوێی بە یاسا و ڕێساکانی نێودەوڵەتیش نەداوە و ماشێنی تێرۆرەکەی هەموو سنوورە نێودەوڵەتییەکانی بەزاندووە؛ هەربۆیە پۆلیس و دەزگای ئەمنیی هەر وڵاتێک بە چاوی ئەمنیەتییەوە دەڕواننە هەر جۆرە کۆبوونەوە و لێکئاڵانی لایەنگرانی کۆماری ئیسلامی.

٦ی سێپتەمبەری ٢٠١٩

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

سەربەخۆیی دادگای مێکونووس و میدیای کۆماری ئیسلامی

دارابی لەو کتێبەدا هەر وەکی پێشتر باسمان کرد زۆر باس لەوە دەکا کە دادگا کەوتۆتە ژێر کاریگەریی دژبەرانی کۆماری ئیسلامی و پێی وایە دادگا سەربەخۆیی خۆی نەپاراستوە بەڵکوو هەموو هەولی دادگا ئەوە بووە کە دارابی مەحکووم بکرێ و لە ڕێگای دارابییەوە کۆماری ئیسلامی تاوانبار بکرێ. لە لاپەرە١٤٠ی کتێبی "نەقاشیی قاوەخانە"دا بۆ دیفاع لە خۆی دەڵێ: (...لە ئێران و جیهاندا بە میلیون ئێرانی وەزارەتی و ئیتلاعاتین! تەواوی بەڵگە و ئەدلەکانی دەزگای ئیتلاعاتی و قەزایی ئاڵمان لەژێر کاریگەریی پڕوپاگەندەی تاقم و گرووپی دژبەری کۆماری ئیسلامیدا بوو...). لە لاپەرەی ١٦٠دا هەر لەسەر ئەو بابەتە دەدوێ و دەڵێ: (... بۆ کەسانێک کە ڕقیان لە کۆماری ئیسلامی بوو چ شتێک لەوە باشتر کە یەکێک لە لایرنگران و هەودارانی ئینقلاب و ئەویندارانی ئیمام کەوتۆتە بەر تیغی جەفا و، ئێستا بۆ پاکانە حیساب دەبی ئەو هەلە بقۆزنەوە. هۆکاری سەرەکیی دوژمنایەتیی ئەو گرووپانە لەگەڵ من، وەفاداری بە ئێران بوو...). ئەو لە درێژەدا و لە لاپەرەی ١٦٢دا دەڵێ: (...ئۆپۆزیسیون لەیەکەم ڕۆژی دوای ڕوداوی میکۆنووس ماشێنی خرابکاری خۆی وەگەڕ خستبووە و خۆپێشاندان وگردبوونەوەی جۆراوجۆریان بەڕێوەدەبرد بۆ ئەوەی کاریگەرییان هەبێ لەسەر ڕەوتی دادگا...). لە لاپەرەی ١٦٣دا دارابی ئیشارە بەوە دەکاتەوە کە حوکمی دادگا لەژێر هەژموونیی دژبەرانی کۆماری ئیسلامیدا دراوە و دەڵێ: (... دیتمان لە کۆتاییدا ئەوان سەرکەوتن و بە هات و هاوار و جەوسازی توانییان کاریگەرییان هەبێ لەسەر ڕەوتی دادگا و پێی ئێرانیش بکێشنە دادگا...)

ئەو چەند نموونەی سەرەوە لە قسەکانی دارابی لەبارەی ئۆپۆزیسیونی کۆماری ئیسلامی دەکرێ ئەم خوێندنەوەیەی بۆ بکرێ کە دارابی خۆیشی دەزانێ کاریگەریی ئۆپۆزیسیونی کۆماری ئیسلامی لە دەرەوەی ئێران بە ڕادەی زانیارییەکانی دەزگای ئەمنی و لێکۆڵینەوە و پۆلیسی ئالمان و وڵاتانی ڕۆژئاوایی کاریگەرییان لەسەر ڕەوتی دادگا نەبووە. دووهەم، دارابی بۆیە وا بە کارەکانی ئۆپۆزیسیون تووڕەیە چونکە پێی وابوو پێگەی کۆماری ئیسلامی ئەوندە بەهێزە کە ئەو تیرۆرەش بە چارەنووسی تیرۆرەکانی دیکە کە تێرۆریستەکانی کۆماری ئیسلامی لەسەر خاکی ئورووپا ئەنجامیان داوە، دەچێ. بەڵام دەبینێ لە لێکدانەوەکەیدا بە هەڵە چووە، چونکە پۆلیس و دەزگای قەزایی ئاڵمان هەم خێرا وەخۆ کەوتن و هەم هەتا ڕادەیەکی زۆر کە لە مێژووی لانیکەم ئەو سەدەیەدا نموونەی نەبووە، سەربەخۆیی خۆیان پاراست و نەچوونە ژێر کاریگەریی ساتوسەودای سیاسی و ئابووریی دەوڵەتی ئاڵمان و ئێران. سێهەم دارابی بە کردەوە لە ڕەوتی کاری دادگا و لە زیندانندا هەستی پێ کردبوو کە کۆماری ئیسلامی نەک بۆ دارابی و بۆ باقی تیرۆریستەکانیش هیچی پێ ناکرێ، تەنانەت زیاتر لە

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

هەولی ئەوەدایە لە هیچ کوێ ناوێک لە کۆماری ئیسلامی نەبردرێ. چوارەم، بۆ مەگەر دیفاع و بەرگری لە خۆکردن هەر بۆ دارابی و هاوبیرەکانی دروست و قانوونییە؟ بۆچی بۆ ئۆپۆزیسیونی کۆماری ئیسلامی و بنەماڵەی قوربانییەکان لەجێی خۆیدا نییە کە دژ بەو هەموو کردەوە ناجوامێرانە و دژە مرۆیانەی ڕێژیم دەرحەق بەوان کردوویانە نارزایەتی دەرنەبڕن و داوای مافی خۆیان نەکەن؟ لێرەدا چەندین پرسیارێک ڕوو بە دارابی دروست دەبن، چۆنە وەک بۆ خۆی دەڵێ لە ئێران و جیهاندا بە میلیون کەس وەزارەتی و سەر بە ئیتلاعاتی کۆماری ئیسلامین، ئی چۆنە لە نیوان ئەو میلیۆنانەدا قورعە بە ناوی دارابی دەرچوو؟ دارابی مەگەر جیا لە تیرۆریستێک کێ بووە هەتا ئۆپۆزیسیونی کۆماری ئیسلامی دوژمنایەتیی بکەن و لەو هەلە کەلک وەربگرن و پاکانە حیسابی لەگەڵدا بکەن؟ لە سیستمی کۆماری ئیسلامیدا پێگەی دارابی و کەسانی وەک ئەو لە کوێ جێ دەگرێ کە دەستبەسەرکردنی ناوبراو ببێتە هۆی لاوازیی کۆماری ئیسلامی؟ خۆ کەسانی وەک دارابی کە لاینگری قورس و قایمی کۆماری ئیسلامین لە وڵاتی ئاڵمان زۆر بوون، بۆ ڕاست پۆلیسی ئاڵمان بەگژ ئەودا هات و سەروسۆراغی کەسانی دیکەی نەگرت؟ وەڵامەکە بۆ هەموو ئەوپرسیارانە یەک وەڵامە و ڕوونە. چونکە هەموو بەڵگەکان دەیانگوت دارابی لە پشت هەموو ئامادەکارییەکی تیرۆری میکوونوسدا بووە. خاڵێکی جێگای سەرنج کە پێویستە لێرەدا ئیشارەی پێ بکری ئەوەیە کە گەڵاڵەی تیرۆرەکە وا داڕێژرابوو کە هەموو ئەوانەی لە تێرۆرەکە بەشدار دەبن خەڵکی ئێران نەبن، یا ئەگەر خەڵکی ئێرانن نیشتەجێی وڵاتانی ئورووپایی بن، بۆ ئەوە هەر لە ئیحتمالێکدا ئەگەر پۆلیسی ئالمان بەدوای سەرداوێکەوە بوو، پێ ئێران گیر نەبێ. هەر بۆیە چەند ڕۆژ پێش لە کرداره تیرۆریستییەکەی ڕیستورانتی میکۆنووس هەر وەک پێشتر باسمان کرد دارابی حەجمینی نییە و بەدایمە لەنێوان شاری هامبوورگ و بێرلین لە هاتوچۆدایە و دەیەوێ ئەم شوێنەونکەیە بیانوویەک بێ بۆوەی بڵێ ڕۆژی تیرۆرەکەدا هەر لە بێرلین نەبووە.

کازمی دارابی و دەزگای ڕاگەیاندنی ئێران

کازم دارابی ڕەخنەی توند لە ڕۆژنامەکان و دەزگای ڕاگەیاندنی ئێران هەیە و پێی وایە لە ڕووداوی تیرۆری میکوونوسدا غافلگیر بووبن و هەواڵەکانیان زۆر کرچوکاڵ بووە. ئەو دەڵێ؛ ئەگەر ئاڵمانێک لە تاران دەستبەسەر کرابا دەزگای ڕاگەیاندن و ڕۆژنامەکانی ئاڵمان دنیایان لە سەرسەری خۆیان دادەنا، بەڵام بە پێچەوانەوە ڕۆژنامەکانی ئێران زیاتر سەیرکەری ڕووداوەکان بوون. ئەو لە لاپەرەی ١٦٤ کتێبەکەدا دەڵێ ئەگەر لە ئێران کەسێکی ئاڵمانی بە تاوانی کردەوەیەکی وەک قاچاغ، یا دزی گیرابا، بە خاترجەمی میدیاکانی ئاڵمان کۆڵیان نەدەدا و هەموو ڕۆژێ شتیان لەسەر دەبوو و خۆپێشاندان و نارەزایەتییان وەرێ دەخست و فشاریان دێنا بۆ دەوڵەت و دەزگای قەزایی وڵاتەکەیان کە پێوشوێنی ئەم کەیسە کەون؛ بەڵام لە ئێران ڕۆژنامەکان سەیرکەری ڕووداوەکە و گیرانی من بوون و بە بڵاوکردنەوەی هەواڵێکی کورت

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

و ناڕوون قەناعەتیان دەکرد..."

وەک گوترا کازم دارابی گلەیی و ڕەخنەی تەواوی لە میدیای ئێران هەیە لە شێوەی خۆ بە خاوەننەکردنی بابەتەکە، بەتایبەتی کە ناوبراو هاووڵاتی ئێرانییە و چاوەڕوانیی ئەوەی بووە کە ڕۆژنامەکان و دەزگای ڕاگەیاندن وایان سەرنج دابا بە بابەتەکە کە توانیبایان بیروڕای گشتی ئێران بجووڵێنن و ئەوانیش کاریگەریان هەبێ لە سەر دەزگای حاکمەی وڵات بۆ ئەوەی لە بەرابەر دەوڵەت و دەزگای قەزایی ئاڵمان هەڵوێستی توند بگرن.

دارابی لەوەدا حەق بە خۆی دەدا ڕەخنەی لە ڕۆژنامەکانی ئێران هەبێ چونکە لە بەرامبەر کارێکدا کە ناوبراو بۆ خزمەت بە ئامانجەکانی کۆماری ئیسلامی کردوویەتی، دیفاع کردن لە نابراو و وروژاندنی بیروڕای گشتی بە مافی خۆی دەزانێ. بەڵام دارابی لە شتێکدا یا خۆی گێل دەکا یا لێی نازانی، ئەویش ئەوەیە کە وێکچواندنی ڕۆژنامەکانی ئاڵمان لەگەڵ ڕۆژنامەکانی ئێران کارێکی هەڵەیە، چونکە سیستمی ئاڵمان ئەزموونی زیاتر لە چەند سەت ساڵ دێموکراسیی هەیە و ئەگەر لە قۆناغێک لە مێژوودا بە هۆکارێک ڕەوتی دێموکراسی لەم وڵاتە بە لاڕێشدا چووبێ، هەر زوو خەڵکی ئاڵمان هەوڵیان داوە بیخەنەوە سەر ڕێڕەوی ڕاستەقینەی خۆی. هەر بۆیە دەزگای ڕاگەیاندن بە گشتی وەک یەکێک لە ئامرازەکانی بەڕێوەبردنی وڵات کار دەکا و هەر کاتێک بیهەوێ توانیویەتی بیروڕای گشتی وڵات بە قازانجی بەرژەوەندیی وڵات و خەڵک بوروژێنی. بەڵام لە ئێران بە تایبەت لە سەردەمی کۆماری ئیسلامیدا دەسەڵاتدارانی نیزام هەموو هەوڵیان ئەوە بووە کە ڕاگەیاندن و هەموو میدیاکان تەنیا لە خزمەت بەرژەوەندیەکانی ئەواندا بن و بەتەواوی خراونەتە ژێر کونترۆڵ و چاوەدێریی دەزگاکانی پاراستنی نیزام. دارابی ئەگەر ئەوکاتیش بە هۆی غروری گەنجیەتی هەستی بەو ڕاستییە نەکردوە ئێستا کە لە ئێران دەژی و تەمەنێکی تێپەڕاندوە و ڕاستییەکانی نێو کۆمەڵگەی ئێرانی لە نزیکەوە هەست پێ کردوە، دەبێ ئەوە بزانی کە بیروڕای گشتیی ئێران لەگەڵ ڕێکاری تیرۆر و پەروەردە کردنی تیرۆریزم نین و نەبوون، هەر بۆیە ئەوکاتیش کە تەنانەت فەزای سیاسیی نێوخۆی ئێران وەک ئێستاش نەبوو؛ دەسەڵاتدارانی تاران ترسیان هەبوو بە ئاشکرا ڕابگەیەنن کە کەسێکی ئێرانی لەگەڵ چەند کەسی لوبنانی بەهۆی تیرۆری سێ لە ڕێبەرانی حیزبی دێموکراتی کوردستان و کەسێکی دیکەی دۆستی کوردان کە دژبەری ڕێژیم بوون، لە لایەن پۆلیس و دەزگای قەزایی ئاڵمانەوە گیراون و خەریکە دەستی دەوڵەتیش ڕوو دەبێ لە دەست تێداهەبوونی لەو تیرۆرەدا. دارابی دەبێ ئەو ڕاستییە بزانی لە ئاڵمان لەسەر دەستی خەڵک حکومەت پێک دێ و حکومەت و دەزگای بەڕێوەبەری وڵات لە بەرامبەر بیروڕای گشتی و بەرژەوەندیی خەڵکدا بەرپرسیارە و هیچ دەسەڵاتێک ناتوانی خۆی لە دەنگی خەڵک بێ نیاز ببینێ، بەڵام لە ئێرانی ژێر دەسەڵاتی کۆماری ئیسلامیدا ئەوی حیسابی بۆ نەکرێ دەنگی خەڵکە، چونکە کەسێک لە سەرەوەی هەموو قانوونەکانە کە خۆی بە نوینەری

بەشی پێنجەم

ئیمامی زەمان و لە ڕێگای ئەویشەوە بە نوێنەری خوا دەزانی لە سەر زەوی. ئەوە معادلەیەکی ڕوونە و خەڵک لەو هاوکێشەیەدا جێگای نییە، بۆیە بیروڕاشیان ناتوانی کاریگەریی هەبێ لەسەر بڕیار و قانوونەکانی نیزام.

هەر لەم بارەوە پەرویز دەستمالچی لە کتێبی "تیرۆر بە ناوی خودا" دا دەنوسێ: "... دەسەڵاتدارانی تاران بە پشتبەستن بە تەجروبەی خۆیان، دوای تیرۆری بێرلین سەرەتا بە خوینساردی و خۆشلوێ نەکردن بێدەنگییان هەڵبژارد. هەواڵی تیرۆری بێرلین بە چەشنێک لە دەزگاکانی ڕاگەیاندنی کۆماری ئیسلامیدا بڵاو بۆوە کە گۆیا وەک هەموو جارێ گرووپە نەیارەکان لەگەڵ یەکتر پاکانە حیسابیان کردوە، یا دەستی ڕێکخراوەکانی سیخوڕی ڕۆژئاوایی تێدایە کە دەیانەوی ڕوخساری کۆماری ئیسلامی لەبەرچاوی کۆمەڵگەی جیهانی دزیو بکەن."

دوای گیرانی دارابی و ئاشکرابوونی ناوبراو وەک ئەندامی وەزارەتی ئیتلاعاتی کۆماری ئیسلامی، یەکەم نیشانەکانی دەست تێداهەبوونی کۆماری ئیسلامی لە تێرۆری بێرلین بۆ پۆلیس و دەزگای لێکۆڵینەوەی قەزایی ئاڵمان دەرکەوت. هەر بۆیە لەیەکەم دژکردەوەدا کۆماری ئیسلامی ڕاگەیاند هەر جۆرە دەست تێدابوونی دەزگاکانی پێوەندیدار بە کۆماری ئیسلامی لەو تیرۆرە ڕەت دەکرێتەوە و ئەوە تەنیا پڕوپاگەندەی گرووپ و دەستەکانی سەر بە زانیونیزم و ئیمپریالیزمە بۆ بەدناوکردنی نیزامی کۆماری ئیسلامی.

بەڵگەنامەی نهێنیی ژمارە ٨١١٥٥ کە لە گۆڤاری "فۆکوس" دا چاپ و بڵاو بۆوە، باس لەوە دەکا کە "بەپێی ڕاپۆرتێکی نهێنی دەسەڵاتدارانی ئێران دەستیان هەیە لە تێرۆری میکوونوسدا".

دوای بڵاوبوونەوەی ئەم ڕاپۆرتە باڵوێزخانەی ئێران لە ئاڵمان سکاڵای لەسەر گۆڤاری فوکوس لە دادگا تۆمار کرد و بە بیانووی ئەوەی گوایە ئەم ڕۆژنامەیە بوختانی بە ئێران کردوە و دەمگۆی و درۆی بڵاو کردۆتەوە، داوی سێ سەت هەزار مارکی قەرەبوو کرد. لە دادگا پاریزەرەکانی گۆڤاری فوکوس بە خستنەڕووی کۆپی ئەسل لە بەڵگەنامە نهێنییەکە قسەکانی خۆیان سەلماند و باڵوێزخانەی ئێران سکالاکەی دۆڕاند و ئەوەش بوو بە بەڵگەیەکی گرینگ بۆ سەلماندنی ئەوە کە ئێران بڕیاردەری ئەسلیی تیرۆری میکوونوس بووە و لە دادگای میکوونوس وەک یەکێک لە بەڵگەکان دادگا پشتی پێ بەستووە.

٢٢ی سێپتەمبەری ٢٠١٩

«نقاشی قهوەخانه» کۆماری ئیسلامی و دادگای میکۆنووس

کۆماری ئیسلامی هەر لە سەرەتاوە دەیهەویست پێش بە وەگەڕکەوتنی دادگای مێکونووس بگرێ، یان لانیکەم لە ئەگەری بەڕێوەچوونەکەشیدا ناوێک لە کۆماری ئیسلامی نەبردرێ.

دارابی لە لاپەڕەی ۱۳۰۱دا دەڵێ: «دوای تێپەڕبوونی سێ ساڵ و بیستنی شایەدیی شایەدەکان هیچ نەمابۆوە بۆ هەڵوێستە لەسەر کردن، هەر بۆیە دادگا بڕیاری کۆتایی هێنان بە کارەکانی دا و، ماوەی یەک حەوتوو مۆڵەت بە دادئەستێن درا بۆ ئەوەی ئیقامەی دەعوا پێشکەش بکاتەوە. من زۆر بەوە خۆشحاڵ بووم کە لەو وەزعە ناڕوونە ڕزگارم دەبێ، بەڵام لە حەوتووی داهاتوودا بە پێچەوانەی چاوەڕوانیی من، لاپەڕە هەڵگەڕاوە و لە کاتی دەست پێکردنی دادگادا سەرۆکی دادگا، نامەی ئیشمیت باوێر، وەزیری ڕاوێژکاری «هلموت کهل صدر اعظم آلمان»ی هێنا و نێوەرۆکی نامەکە خوێندراوە کە باسی لەوە دەکرد؛ باڵوێزی ئێران لە ئاڵمان ئاغای مووسەویان ڕایگەیاندوە دوو شایەدی ئێرانی بە ناوەکانی «ابراهیم نورآرا» و «بهرام برنجیان» ئامادەن بچنە باڵوێزخانەی ئاڵمان لە تاران شەهادەت بدەن. بە بیستنی ئەو هەواڵە بەتەواوی سەرم سووڕ ما، وا تێک چووبووم هەر سەیر. هەتا سەعاتێک لەمەوبەر خۆم لە یەک هەنگاویی دەرچوون لە جەهەنەمی دادگا دەدی ئێستا بۆ جارێکی دیکە تووڕ هەڵدرامەوە بۆ بنەبانی جەهەنەم. وای خوایە ئەمە ئیتر چ بەڵایەکە.»

لەم بەشەدا کە باس کرا، دوو نیگەرانی دەردەکەوێ. یەکەمیان نیگەرانیی دارابییە، ترسی دارابی لە درێژبوونەوەی ماوەی دادگاکە نەبوو بەڵکوو ترسی ئەوەی ڕێنیشتبوو کە شایەدیی ئەو دوو کەسە لەبەر ئەوەی کە ناویشیان لە خانووەکەی دارابیدا هاتبوو بتوانێ کاریگەر بێ لەسەر بڕیاری دادگا. هەر بۆیە کۆماری ئیسلامی ڕێگری لە چوونەوەی ئەم دوو کەسە بۆ ئاڵمان کرد، چونکوو ئەگەری ئەوە هەبوو لە شایەدەوە ببنە تاوانبار. بەڵام لە قسەکانی دارابی و یووسف ئەمین دیار بوو ئەو دوو کەسە ئاگایان لە تێرۆرەکە بووبێ. تەنانەت کاتێک مەسەلەی شایەدیی ئەو دوو کەسە لە دادگادا باس دەکرێ، دادئەستێن پێی وایە ئەوە چیرۆکێکی دەستکردە و لەلایەن حکوومەتی ئێرانەوە هەبەستراوە و، هیچ پارمەتییەک بە ڕاستیی ڕووداوەکە ناکا. سەرەڕای ئەوەش لەسەر ئەو بڕوایە بوو شایەدییەکەیان بە ڕادەیەک ئاڵۆزە کە پێویستە لێرە بن و، داوەری لێکۆڵینەوە بتوانێ لەسەر درۆ و ڕاستیی قسەکانیان بڕیار بدا. دووەم ئەوەی کە کۆماری ئیسلامی هەموو حەولی ئەوە بوو ناوی وەک لایەنی بەشدار لەم کردەوە تێرۆریستییەدا نەیە، بۆیەش بە هێنانی ئەم جۆرە شایەدانە بەدوای کوشتنی کاتەوە بوو و، دەیهەویست لەم نێوانەدا بەشێوەیەک وڵاتی ئاڵمان ڕازی بکا حوکمەکەی بە جۆرێک بێ کە لە قازانجی کۆماری

ئیسلامیدا بێ. لەگەڵ ئەوەشدا دادگا ئیزن دەدا چوار پارێزەری تاوانباران دارابی، ئەمین، عەیاد و عەتریس وەک یەک تیم بچن بۆ گوێڕاگرتن لە قسەکانی ئەو دوو کەسە. دارابی کە لە هەموو ئەو کتێبەدا باس لەوە دەکا کە دادگا لایەنگری لە دژبەرانی کۆماری ئیسلامی کردووە، بەڵام لێرەدا دەبینین هەر بە قسەی دارابی، دادگای ئاڵمان ڕاگەیاندنی حوکمەکەی ڕادەگرێ بۆ دوای بیستنی شەهادەتی ئەو کەسانە. دەڵێ: «تیمێکی پاریزەر ڕەوانەی ئێران کران و دادگا هەتا هاتنەوەی ئەوان چاوەڕوان مایەوە.» هەر ئەوە نیشانەیەکە لە دادپەروەریی دادگای میکۆنووس.

کۆماری ئیسلامی و هەوڵی ساتوسەو دا

بەڵام بیجگە لەو بابەتەی سەرەوە دارابی باس لە گلەییەک دەکا کە لەڕۆژنامە نێوخۆییەکانی کردوە لەسەر بارودۆخی خۆی، ئەویش باس لە کەسێکی ئاڵمانییە بە ناوی «هلموت شیمکوس» کە بەتاوانی جاسووسی ماوەی نزیک بە پینج ساڵ بوو لە ئێران دەسبەسەر کرابوو. دارابی ئەوە ئاشکرا دەکا کە لە نێوان ئاڵمان و ئێران پێکهاتن کراوە بەو مەرجە ئێران ئەو کەسە ئازاد بکا ئاڵمانیش دارابی ئازاد دەکا و بە قسەی دارابی ئێران بەڵێنەکەی خۆی بەجێ هێنا، بەڵام ئاڵمانییەکان بەڵێنەکەیان شکاندوە و لەو بارەوە ڕاست نەبوون و ئەویان ئازاد نەکردوە. دارابی لەوە تووڕەیە و ئازادکردنی ئەو کەسە لە لایەن ئێرانەوە بە کارێکی دروست نازانێ، چونکە ئەو کەسە دەستی بە خوێنی خەڵکی ئێران سوور بووە.
لە لاپەڕەی ١٧٦ی کتێبەکەدا، دارابی ئاوا باسی ئەو بابەتە دەکا: «کاتێک من دەسبەسەر کرام، بابەتی ئەو هێشتا لە چاپەمەنی و فەزای سیاسیی ئاڵماندا بەرباس بوو. گوایە ئاڵمان ئەو بارمتە گرتنەی پێخۆش بوو، لە یەکێک لە دیدارە دیپلۆماتیکەکان لە نێوان ئاڵمان و ئێراندا «اشمیت باوئر» ئازادکردنی منی بەندی ئازادیی «شیکموس» کردبوو. (...) ئێران بۆ پشتیوانی لە هاووڵاتیی خۆی ئامادە دەبێ ئەو مامەڵەیە بکا و بەڵێنی خۆی بەجێ دێنێ، بەڵام ئاڵمان لەژێر بەڵێنی خۆی دەدا (...)» لێرەدا دەردەکەوێ ئێران چەندە بەدوای ئازاد کردنی دارابییەوە بووە و، هەتا بڕیاری کۆتایی دادگا هەرچی لە دەستی هاتوە کردوویەتی بۆ ئەوە ڕەوتی دادگا ڕەواڵی ئاسایی خۆی نەبڕێ. دارابی لەوە پێشتر و لە دوایشدا هەر هەوڵ دەدا بیسەلمێنێ کە خۆی بێتاوانە و کۆماری ئیسلامیش بەهیچ جۆرێک ئاگای لە تیرۆری میکۆنووس نییە. ئەگەر ئەو قسەیە ڕاستە، بۆ ئێران ئامادەیە ئەو مامەڵە بکا و بە قسەی دارابی، کەسێک ئازاد بکا کە دەستی بە خوێنی خەڵکی ئێران سوور بووە؟ ئازادکردنی کەسی ئاوا دەبێ لە بەرامبەر چیدا بێ، واتا ئاڵمان دەبێ چ کارێکی گرینگ بۆ ئێران بکا کە قەرەبووەکەی ئازادکردنی ئەو کابرایە بێ؟ ئێران ئەگەر خۆی دارێژەر و بەڕێوەبەری تیرۆری دوکتور شەرەفکەندی و هاوڕێیانی نەبووە، بۆ ئەوەندە نیگەرانە لە ڕەوتی دادگا کە ئامادەیە زیندانییەکی ئاوا گرینگ لە بواری ئەمنیی وڵاتەوە لەگەڵ دارابی بگۆڕنەوە؟

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

دارابی هەر وەکی گوترا لە تەواوی ئەو کتێبەدا بەبێ بەڵگە دەیهەوێ بێتاوانیی خۆی بسەلمێنێ و، لە هەندێک جێگادا پەنا دەبا بۆ ئەوە کە بۆیە تۆمەتی ئەندامەتیی وەزارەتی ئیتلاعات و «حیزبوللا»ی لوبنای لێ دەردرێ، بۆ ئەوەیە بتوانن کۆماری ئیسلامیی پێ مەحکووم بکەن.

لەو بارەوە لە لاپەڕەی ٣٠٨ دا دەڵێ: «(...) ئەوانە لەسەر من هەندێک گومانیان هەیە لە حاڵێکدا من ناناسن و ئیمکانی نییە سەبارەت بەکردارم زانیارییان هەبێ، بەڵام کاتێک من تاوانبار دەکەن، حکوومەتی ئێرانیش تاوانبار دەکەن (...)» ئەوە جۆرە دانپێدانانێکە بە ئەندامەتی لە وەزارەتی ئیتلاعات، پرسیار ئەوەیە بۆ زیاد لەو هەمووە ئێرانییەی کە لە ئاڵمان و ئورووپا نیشتەجێن، دادگایەک کە بۆ ڕوونکردنەوەی ڕاستیی تێرۆری میکۆنووس پێک هاتوە؛ ڕێک بە دارابییەوە دەنووسێ؟ کەسایەتیی دارابی لە چ ئاستێکدا بووە کە بتوانرێ کۆماری ئیسلامی پێ تاوانبار بکرێ و، لە لایەکی دیکەوە بۆ پێش تێرۆری میکۆنووس دەزگای قەزایی ئاڵمان لە هەوڵی ئەوەدا نەبووە کۆماری ئیسلامی مەحکووم بکا یا دارابی دەسبەسەر بکا؟ وڵامەکەی ڕوونە ئەویش ئەوەیە کە تێرۆرێک لەسەر خاکی ئاڵمان ڕووی داوە و، ئەوانەی تێرۆر کراون جگە لە کۆماری ئیسلامی لایەنی دیکە دوژمنیایەتی نەکردوون و ڕابردووی کۆماری ئیسلامیش، سەلمێنەری ئەو ڕاستییەیە و لە لایەکی دیکەوە بەڵگەکانی بەردەستی دادگا و دانپێدانانی یووسف ئەمین و ڕابردووی دارابی؛ تەواوکەری ئەو حەقیقەتە بوون کە تێرۆرەکە کاری دەسەڵاتدارانی کۆماری ئیسلامییە و دارابی یەکێک لە ئەندامە چالاکەکانی ئەو تیمە تێرۆرە بووە .

٩ی ئۆکتۆبەری ٢٠١٩

ئاڵۆزیی پەروەندی میکۆنووس "نقاشی قهوەخانە"

پەروەندەی تێرۆری ڕێستووورانی میکۆنووس چەندین لایەنی سیاسی و ئەمنی و ئابووری لەخۆ گرتبوو. پێوەندییە سیاسی و ئابوورییەکانی لەگەڵ ئێران لەلایەک و سەربەخۆیی دەزگای دادی ئاڵمان، دەوڵەتی ئەم وڵاتەی خستبووە نێوان ململانێیەکی زۆرەوە. جێبەجێبوونی کردارێکی تێرۆریستی لەسەر خاکی ئاڵمان و دەنگدانەوەی بەربڵاوی ئەم ڕووداوە لە بیروڕای گشتیدا، فشارێک بوو لەسەر دەوڵەتی ئاڵمان کە سەربەخۆیی دەزگای قەزایی نەخاتە ژێر فشارێکی ئەوتۆ کە ببێتە هۆکار بۆ بەلاڕێدا بردنی ئاکامی دادوەری لە دادگای بێرلین. لە لایەکی دیکەشەوە ئێرانی بوونی تێرۆر کراوەکان و لوبنانی و ئێرانی

بوونی تیمی تێرۆر و، ئەوەی بکوژ و کوژراوەکان قەت یەکتریان نەناسیوە و هیچ کێشەیەکی تایبەتییان لەگەڵ یەک نەبووە. لەگەڵ ئەوەدا کەمترخەمیی پۆلیسی ئاڵمان لە پاراستنی هەیئەتی حیزبی دێموکراتی کوردستان کە میوانی کۆنگرەی جیهانیی سۆسیال ئینتێرناسیۆناڵ لە بێرلین بوون، هەروەها هاتوچۆیەکانی وەزیری ئیتلاعاتی کۆماری ئیسلامی بۆ ئاڵمان و داواکاریی ناوبراو بۆ ڕاگرتنی ڕەوتی دادگا و... ئەمانە و بوونی زۆری لایەن و بەڵگەی دیکە هەتا ڕادەیەکی زۆر ڕەوتی دادگای میکۆنووسی تووشی ئاڵۆزی کردبوو.

ئاڵۆزیی پەروەندەی میکۆنووس لە بواری سیاسی و ئەمنییەوە وای کرد کە پێی هێندێک لە کاربەدەستانی بەرزی دەوڵەتی ئاڵمان بۆ دادگا بکرێتەوە. یەکێک لەو کەسانە ئیشمیت باوێر بوو. هەروەکی پێشتریش باسمان لە ڕۆڵی ناوبراو چ لە دەوڵەتی ئاڵمان و چ لە ڕەوتی دادگای میکۆنووسدا کردوە، لێرەدا بەکورتیش بووبێ باسێکی تری لەسەر دەکەین هەتا زیاتر ڕوون بێتەوە کە کۆماری ئیسلامی تاوانباری سەرەکیی ئەم تێرۆرە بووە. لەدوای تێرۆری میکۆنووس و دەسبەسەر کردنی دارابی و تاوانبارانی دیکە، عەلی فەلاحیان وەزیری ئیتلاعاتی کۆماری ئیسلامی سەردانی ئاڵمان دەکا و ئیشمیت باوێر وەزیری ڕاوێژکار لە دەوڵەتی ئاڵمان دەبینێ و داوای لێ دەکا کە هیچ دادگایەک لەسەر تێرۆری میکۆنووس پێک نەیە. کاتێک ئیشمیت باوێر لەبەردەمی دادگادا دەڵێ: «چەند مانگ پێش لە ڕوودانی تێرۆری میکۆنووس ئێمە لەگەڵ دەوڵەتی ئێران ڕێک کەوتووین کە لەسەر خاکی ئاڵمان کرداری تێرۆریستی بەڕێوە نەبا.» ئەو قسەکردنە لە دادگادا دەبێتە هۆی نارەزایەتیی پارێزەری بنەماڵەی شەڕەفکەندی کە کەسێک بەناوی «ئەتوشیلی» بوو و، لە وەڵامدا دەڵێ: «بەو جۆرە قسەکردنە، جەنابت دەتهەوێ کۆماری ئیسلامیی ئێران بێتاوان نیشان بدەی.» بە بڕوای دارابی «ئەتوشیلی» ئەندامی حیزبی ڕەقیبی ئیشمیت باوێر بووە و لە ڕێگەی دادگای میکۆنووسەوە ویستوویەتی ناوبراو بشکێنێ و بە هاوکاری کردن لەگەڵ ئێراندا تاوانباری بکا. هەربۆیە دارابی لە دادگا خۆی پێ ڕاناگیرێ و هێرش دەکاتە سەر «ئەتوشیلی».

بەڵام لە بارەی سەردانی فەلاحیان بۆ ئاڵمان هەر خودی دارابی لە لاپەڕەی ۳۳۰ی کتێبەکەیدا باس لەو سەردانە دەکا و بە هەڵەی دەزانێ و لەسەر ئەو باوەڕەیە کە کاری کۆماری ئیسلامی قورستر کردوە: «ئاغای فەلاحیان بۆیە هاتبووە ئاڵمان هەتا بڵێ ئێمە لە هیچ شتێکدا نین. فەلاحیان گوتبووی ئێران بە ناحەق لەو ڕووداوەدا تاوانبار کراوە، ناوبراو ویستوویەتی ڕەوتی دادگا ڕابوەستێ و ڕێگای دروست بۆ دۆزینەوەی تاوانبارانی ڕاستەقینە بپێوێ (...) ئەگەرچی دیدار و داواکاریی ئاغای فەلاحیان کارێکی بەتەواوی دیپلۆماتیک و دروست بوو، بەڵام دەبێ بە ئاسانی ئەوە قەبووڵ بکەین کە ئەو جۆرە دیدارانە بە قازانج نەبوون چونکە نەبوونە هۆی باشتر بوونی دۆخی من کە هیچ بەڵکوو ئاڵۆزتریشیان کرد (...) بەڕاستی من لەو دیدارە نارەحەت و نیگەران بووم و، ئاخری نەمزانی لە نێوان ئەو دووانەدا چی ڕووی دا، ڕۆژنامەکان

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

بەشی پێنجەم

باسیان لەوە دەکرد کە ئێران بەدوای مامەڵەدا بووە، ویستوویەتی لە بەرامبەر گۆڕینەوە یا ڕاگرتنی دادگا چەند ئاڵمانی دەسبەسەر کراو لە ئێران ئازاد بکا. من لەو کاتدا باوەڕم بە گۆڕینەوەی خۆم لەگەڵ چەند تاوانباری ئاڵمانی، نەبوو. چونکە خۆم بە تاوانبار نەدەزانی و پێداگر بووم لەسەر ئەو مەسەلەیە، بەڵام بە تێپەڕ بوونی کات بە ڕادەیەک هەلومەرجی زیندان ناخۆش و ناخۆشتر دەبوو کە ڕازی بووم لە گەڵ پیرێژنێک بمگۆڕنەوە. من لە لایەکەوە گلەییم هەبوو لەوەی کە دەوڵەتی ئێران لە دیفاع لە من وەک هاووڵاتییەک کەمتەرخەمە بەڵام لە لایەکی دیکەشەوە لە هەڵسوکەوتی فەلاحیان نیگەران و نارەحەت بووم (...)».

وەک دەبینین دارابی ڕەزایەتی لەو سەفەرەی فلاحیان نییە، چونکە بە زیانی تەواو بووە و لەهەمان کاتدا دەڵێ من بە گۆڕینەوە لەگەڵ زیندانییانی ئاڵمانی لە ئێران ڕازی نەبووم. دارابی دوای تێرۆری میکۆنووس لە قۆناغی یەکەمدا پێی وانەبوو ئاشکرا و تووشی زیندان دەبێ و، لە قۆناغی دووهەمدا کە کەوتۆتە زیندان پێی وا بووە دادگا ناتوانێ بەڵگەی پێویست لەسەر تاوانبار بوونی کۆ بکاتەوە. هەر بۆیە پێی وایە بە زوویی ئازاد دەبێ جا ئەگەر وایە کۆماری ئیسلامی بۆ ئەو مامەڵەیە لەگەڵ دەوڵەتی ئاڵمان بکا؟! بەڵام لە قۆناغی سێهەمدا بۆی روون بۆتەوە دادگا بەڵگەی پێویستی لەبەردەستدایە، بۆیە ئەمجار هەروەک خۆی دەڵێ ئامادەیە لەگەڵ پیرێژنێک بگۆڕدرێتەوە. نیگەرانیی دارابی لەو سەفەرە بەجێیە چونکە ئەو کارە نەک یارمەتیی نەکردوە بەڵکوو بۆتە بەڵگەیەک بەدژی ناوبراو و کۆماری ئیسلامی و لە دادگادا بەکار هاتۆتەوە، دەنا دارابی لە چەندین جێگای ئەو کتێبەدا زمانی ڕەخنە و گازندەی ڕوو بە دەسەڵاتدارانی کۆماری ئیسلامی کردۆتەوە کە بۆ هێشتوویانە ئەو پەروەندەیە بەو ئاقارەدا بڕوا و ئەو ماوە درێژە لە زینداندا بمێنێتەوە؟!

هەر لەو بارەوە دارابی لە لاپەڕەی ٣٤٠ی کتێبەکەدا، باسی سەردانی کونسوولی ئێران لە بێرلین بۆ زیندان دەکا و دەڵێ؛ ئەو سەردانەم بۆیە پێ خۆش بوو کە دەوڵەتەکەم لێم دەپرسێتەوە، بەڵام هەر ئەو سەردانە بوو بە بەڵگەیەک لە سەر ئەوە کە گومان بخەنە سەرم پێوەندیم بە دامودەزگای کۆماری ئیسلامییەوە هەبێ: «بەکورتی دیداری کونسوول بێسوود بوو و، بۆ من وەک هاووڵاتییەکی ئێرانی نەتەنیا ڕووداوێکی بەرەوپێش نەبوو بەڵکوو بوو بە هۆکارێک کە گومانی زۆر لای دژبەرانی کۆماری ئیسلامی دروست کرد. لە لایەکی دیکەوە بەرپرسانی زیندان کە دەیاندی کونسوول سەردانی کەسێکی وەک من دەکا کۆنترۆڵی ئەمنیەتی و سیاسییان چڕتر دەکرد.» لە خودی بەڵگەی دادگاشدا ئیشارە بەو سەردانەی کونسوولی ئێران بۆ زیندان کراوە و بەو جۆرە لە ڕاپۆرتێکدا باسی دەکا: «دوای پێوەندیی تەلەفوونی و هاوئاهەنگیی کونسوولگەریی ئێران لە بێرلین، ڕۆژی هەینی ١٤ - ٥ - ١٩٩٣ ئاغای میرخانی سەرکونسوولی ئێران توانی سەردانی دارابی لە زیندانی «موابیت» بکا و لەگەڵ ناوبراو بدوێ. دارابی لەو دیدارەدا باسی لە وەزعییەتی زیندان و ئەو بەند و کۆتانەی لەلایەن

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

بەشی پێنجەم

دادئەستێنی فیدراڵ بۆی دیاری کراوە و هەروەها باسی لە فشاری ڕەوانیی خۆی کرد و، پێداگری لەسەر بێتاوانی خۆی لە تێرۆری میکۆنووسدا کردەوە. سەرکونسوول لە باردۆخی پاریزەری دارابی و بوونی تەلەڤیزیون و گۆڤار و کتێب و چاوپێکەوتنی هاوسەرەکەی پرسیاری لە دارابی کرد، ناوبراو لەگەڵ ئەوەدا ئیشارەی بە بێتاوانی دارابی کرد لە هەمان کاتدا ئەوی هان دا هێمنایەتیی خۆی بپارێزێ و جەختیشی کردەوە کە دەبێ گیروگرفتی تایبەت بە زیندان لە ڕێگای پارێزەرەکانیەوە چارەسەر بکرێ.» بەڵگەی ١٧ - ٥ - ١٩٩٣، D031 لە ڕەوتی دادگای میکۆنووسدا دەبینین کە کۆماری ئیسلامی لە هەموو دەرگایەکی داوە بۆ ئەوە بتوانێ دەزگای قەزایی ئاڵمان پاشگەز بکاتەوە لە بەردەوامیی دادگا و، ناساندنی کۆماری ئیسلامی بە بکەری ئەسڵیی تێرۆری میکۆنووس. بەڵام لەگەڵ هەر هەوڵێکیاندا تووشی سەرشۆڕی بوونەتەوە و، گشت لە دەرگا کوتانەکانی کاربەدەستانی کۆماری ئیسلامی لە دادگادا بەدژیان شکاوەتەوە و دارابی لە قسەکانیدا ئەو ڕاستییە ناشارێتەوە.

٢٣ی ئۆکتۆبەری ٢٠١٩

"نقاشی قهوەخانە" بەری خۆر بە بێژینگ ناگیرێ

کازم دارابی دوای ئەو هەموو هاتوهووتەی بۆ سەلماندنی بێتاوانیی خۆی لە کتێبی «نەقاشیی قاوەخانە»دا دەیکا، ئەمجار ڕووکاری بابەتە دەگۆڕێ و باس لەوە دەکا کە تەنانەت ئەگەر ئەو تێرۆرە پێوەندیشی بووبێ بە کەسانێک کە لە کۆماری ئیسلامیدا بەرپرسایەتییان هەیە، کاری خودی نیزام و دەسەڵاتدارەتیی کۆماری ئیسلامی نەبووە و لەوانەیە کەسانی خۆسەر کردبێتیان. ئەو بۆ سەلماندنی ئەم قسەیە لە لاپەڕەی ٣٣٩ی کتێبەکەیدا باس لە گێڕانەوەیەکی هاشمیی ڕەفسنجانی دەکا لەسەر ڕووداوی تێرۆری میکوونوس: (...) ئاغای فەلاحیان ڕۆژی جومعە هات و خەبەرەکەی دامێ. ئاغای پوورمحەممەدیش ڕۆژی شەممە هات و ڕاپۆرتی خۆی دا{...} دیارە کە ئەم تێرۆرە کاری هێزە خۆسەرەکان بووە (...)

ڕەفسنجانی ساڵی ١٣٩١ی هەتاوی لە چاوپێکەوتنێکدا لەگەڵ ڕۆژنامەنووسان کاتێ لەو بارەوە پرسیاری لێدەکەن، دەڵێ: (...) وای دابنێین لە یەکێک لە وڵاتەکان تێرۆرێک دەکرێ(...) خەڵکی توندئاژۆ هەبوون و هەن، ئەو مێکۆنووسەی ئێوەش باسی دەکەن شتێکە لەو مایەدا. ڕووداوی لەو چەشنە هەموو کات ڕووی داوە و لە سەردەمی ئیمامیشدا ئەو جۆرە

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

کەسانە هەبوون (...) ئێستاش کەسانی خۆسەر هەن (...) دارابی لە هێنانەوەی ئەم باسە دەیەوێ بڵێ تێرۆری ڕێبەرانی کورد لای ئەوان گرینگیی نەبووە و تەنانەت سەرکۆمار هەواڵی تێرۆرەکەی بە ئاسایی وەرگرتوە و، وەک ڕووداوێکی سادە بینیویەتی. بەڵام هەر ئەم قسانەی ڕەفسنجانی لە وتووێژەکەدا دوای تێپەڕبوونی بیست ساڵ بە سەر تێرۆری میکۆنووس، دانناێکی ڕاشکاوانەیە بەوەی کە تێرۆری میکۆنووس خۆیان کردوویانە و بۆ خۆدزینەوە لە بەرپرسایەتییەکان بەسەر کەسانی «خۆسەر»ی دا دێنن. ئیدی نالێن باشە هەموو ئەو کەسانەی لە دەرەوەی ئێران دەستیان لە تێرۆری دژبەرانی ڕێژیمدا بووە و گیراون، چۆنە دوای ئازادبوونیان و گەڕانەوەیان بۆ ئێران وەک «قارەمانی میللی» پێشوازییان لێ دەکەن و دوایە لە بەرزترین پۆستەکانی دەسەڵاتدا جێگایان بۆ دەکەنەوە. یانی ئەوەیە وەڵامی کەسانی خۆسەر کە لە کۆمەڵگەی جیهانیدا ڕوخساری ڕێژیمیان ناشیرین کردوە و وەک ڕێژیمێکی تێرۆریست ناساندوویانە؟!

یەکێکی دی لە بەڵگەکان کە دادگا بۆ دەستتێدابوونی کۆماری ئیسلامی لە تیرۆری مێکۆنووس پشتی پێ بەست لێدوانەکانی خودی عەلی فەلاحیان، وەزیری ئیتلاعاتی کۆماری ئیسلامی بوو. دادگای میکۆنووس ڕۆژی ١٤ی مارسی ١٩٩٦ بڕیاری دەستبەسەر کردنی عەلی فەلاحیانی بەو شێوەیە دەرکرد: (...) وەزیری ڕێکخراوەکانی ئیتلاعات و کاروباری ئەمنیەتیی کۆماری ئیسلامیی ئێران، عەلی فلاحیان، لەدایکبووی نەجەفئاوا - ئێران، شوێنی خزمەت و دانیشتن ڕەنگە تاران - ئێران، وردەکاریی زیاتر لەسەر ئەم تاوانبارە لەبەردەستدا نییە، دەبێ بەشێوەی کاتی دەستبەسەر بکرێ. ناوبراو گومانی بەهێزی لەسەرە کە لە ڕێکەوتی ١٧ - ٩ - ١٩٩٢ بە هاودەستیی کەسانی دیکە لەسەر بنەمای شەرئەنگێزانە و فریودەرانە بە کەلکوەرگرتن لە کەرەستەی مەترسیدار چوار ئینسانیان کوشتوە و هەوڵیان داوە بۆ کوشتنی کەسێکی دی (...) تاوانبار عەلی فلاحیان بەو شێوەیەی خوارەوە لە تێرۆری ڕۆژی ١٧ی سێپتامبری ١٩٩٢دا بەشدار بووە. ناوبراو لە کاتی پلاندانان و بەڕێوەبردنی تێرۆرەکە سەرۆکی وەزارەتی ئیتلاعات و ئەمنیەتی کۆماری ئیسلامیی ئێران بووە و هەیە. ئەم وەزارەتە پێوەندییەکانی لەگەڵ ناوەندێکی دیکەی ئەمنیەتی بەناوی سپای بەرواڵەت پارێزەرانی شۆڕش (پاسداران) بەتایبەتی لەگەڵ هێزی «قودس» کە هێزێکە بۆ چالاکی لە دەرەوەی سنوورەکانی ئێران زۆر پێکەوە تێکەڵ و هاڵۆزن. ئەو وەزارتخانەیە بەتوندی بەرەورووی گرووپە جیابیرەکان و دژبەرانی کۆماری ئیسلامی دەبێتەوە، بەچەشنێک نەک هەر چالاکییەکانی ئەم ڕێکخراو و گرووپانە قەدەغە دەکا، بەڵکوو لە دەرەوەی سنوورەکانی ئێرانیش پێوشوێنی نوێنەرەکانیان هەڵدەگرێ (...) تاوانبار فەلاحیان لە ڕێکەوتی ٣٠ی ئووتی ١٩٩٢ و لە چاوپێکەوتنێکی تەلەڤزیۆنی لەگەڵ کاناڵێکی ئێراندا و لە نێوان قسەکانیدا حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران بە گرووپێک ناو دێنێ کە وەزارەتەکەی بەدوایانەوەیە (...) دەقی قسەکانی عەلی فەلاحیان لەو چاوپێکەوتنەدا بەمجۆرەیە: ئێمە بەشی ئەمنیەتیمان هەیە کە چالاکییەکانی گرۆپەکانی دژبەری کۆماری ئیسلامیی خستۆتە ژێر چاودێری، ئێمە توانیومانە دزە بکەینە نێو ڕێکخراوەکانیان و (...)

بەشی پێنجەم

ئەگەر لەسەر یەک چاو لێ بکەین، لە ئیستادا تاقم و گرووپی چالاک لەدژی ئێمە نەماون، ئەوان ناچار بوون وڵات بەجێ بێڵن، ئێمە لە کارکردنمان لەسەریان بەردەوام دەبین (...) ئێستا بەدوای ئەوانەوەین و لە دەرەوی وڵاتیش هەر لەژێر چاودێری دان (...) ئێمە لەدژی ئەوان سەرکەوتنمان بەدەست هێناوە و توانیومانە لە دەرەوی سنوورەکانی ئێرانیش زەبری کاریگەریان لێ بدەین... یەکێک لەو گرووپانە حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێرانە (...) لە ساڵی ڕابردوودا توانیمان زەبری قورس لە ئەندامانی ئەو حیزبە بدەین (...)

ئەو قسانەی فەلاحیان بەڵگەیەکی حاشاهەڵنەگر بوون کە لە دادگا لەدژی بەکار هاتن. بەدوای دەرچوونی حوکمی دەستبەسەر کردنی عەلی فەلاحیان لە لایەن دادگاوە، کاربەدەستانی ئێران لە سەرۆککۆمارەوە بگرە هەتا وەزیری ئیتلاعات هەر کام بە نۆرەی خۆیان قەوانە کۆنەکەیان لێ دایەوە و گوتیان ئەو حوکمەی دادگا لەژێر کاریگەریی «ڕێژیمی سەهیونیستیی ئیسرائیل» و هاتوهوریای دژەشۆرش دراوە و بڕیارەکەی بەڕەسمی ناناسین و (...)

بابەتێکی دیکە لەو کتێبەدا کە جێگای سەرنجە ئەوەیە دارابی خۆی باس لەوە دەکا کە ماوەی دە ساڵان لە ئاڵمان لەژێر چاودێری پۆلیسی ئەو وڵاتەدا بووە. (...) بۆخۆشم پێم سەیر بوو کە ئەوان دە ساڵ منیان وەک کەسێکی مەترسیدار خستۆتە ژێر چاودێری (...) ڕاستە من لە ڕووداوی هێرش بۆ سەر «خەوتنگەی» ی زانکۆی شاری ماینتس لە ساڵی ١٩٨٢ بە پێچەوانەی قانوونی ئاڵمان جووڵامەوە، بەڵام سزای خۆم وەرگرتبوو (...)

بە پێی بەڵگەکانی دادگای میکۆنووس دارابی لەو دەستە کەسانە بووە کە دایمە پۆلیس بەنهێنی چاوەدێریی کردوە و تەنانەت بڕیاری بیستن و تۆمارکردنی پێوەندییە تەلەفونییەکانیشی لە لایەن دەزگای قەزاییەوە دراوە، بەڵام لە ڕەوتی لێکۆڵینەوە لەسەر تێرۆری میکۆنووس بۆ دادوەرەکانی لێکۆڵینەوە دەرکەوت کە دامودەزگای پێوەندیدار کەمتەرخەمییان کردوە و تەلەفوونەکانی دارابی شنوود نەکراون. ڕەنگبێ ئەگەر تەلەفوونەکانی دارابی شنوود کرابا، کارەساتی تێرۆری میکۆنووس ڕووی نەدابا.

ساڵی ١٩٩٣ و ساڵێک دوای ڕوودانی کارەساتی میکۆنووس کۆمێسیۆنێکی لێکۆڵینەوە لەسەر ڕووداوەکە پێک هات و ئەم پرسیارە ورووژا کە چۆنە دامودەزگای ئەمنیەتیی ئاڵمان نەیانتوانیوە پێش بەو ڕووداوە بگرن. کاتێک ئەو کومیسیونە دەستبەکار دەبێ لە ڕاپۆرتێکدا لە ڕێکەوتی ٦ - ٩ - ١٩٩٣ munter ئاوا دەنووسێ: (کۆمیسیۆنی لێکۆڵینەوەی میکۆنووس ئەمڕۆ دەستی بەکارکرد، پێش دەستپێکردنی لێکۆڵینەوە لە شاهیدەکان، دەمەچەقەیەکی توند لە نێوان

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

بەشی پێنجەم

ئەندامانی کۆمیسیۆندا دروست بوو. ئیدارەی ئەیالەتی پارێزگاری لە قانوونی ئەساسی و بەشی ئیداری نێوخۆی سەنا یەکتریان تاوانبار دەکرد بە کەمتەرخەمی پێش لە کوشتاری چوار سیاسەتمەداری کوردی ئۆپۆزیسیونی ئێرانی لە مانگی سێپتامبری ١٩٩٢ لە شاری بێرلین.)

بەپێی ئەو ڕاپۆرتەی دراوە، کازم دارابی سەرۆکی ئیحتمالیی ئەو هێرشە توانیویەتی ماوەی حەوت مانگ ئازادانە و بێئەوەی لەژێر چاودێریدا بێ، لە دەورووبەری ڕووباری «ئیشپری» لە بێرلین هاتوچۆ بکا. لەگەڵ ئەوەدا کە دەزگاکانی ئەمنیەتیی ڕۆژئاوا ناوبراویان وەک سەرکردەیەکی مەترسیداری ڕێکخراوێکی تێرۆریستی ناسیوە و ویستوویانە لەژێر چاوەدێری بگیرێ، بەو حاڵە ئەو کارە بێئاکام مایەوە؛ چونکە ئیدارەی پاریزگاری لە قانوونی ئەساسی کە بەرپرسایەتیی ئەو کارەی لە ئەستۆ بووە لە ساڵی ١٩٩١ بەدواوە هێزی پێویستی لە ئیختیاردا نەبووە.)

لەو ڕاپۆرتە کورتەدا دووشت بەڕوونی دیارە.

یەکەم، لەسەر ئەوە کە کازم دارابی پێش تێرۆری میکۆنووس بۆ پۆلیس و دەزگای ئەمنیەتیی ئاڵمان و تەنانەت بۆ دەزگاکانی ئەمنیەتیی ڕۆژئاواش ناسیاو بووە و گوتراوە کە ناوبراو کەسێکی کارایە لە گرووپە توندڕەوەکانی سەربە کۆماری ئیسلامی.
دووهەم، بەئاشکرا دەردەکەوێ کە دەزگا ئەمنیەتییەکانی ئاڵمان لە ماوەی پێش تێرۆری میکۆنووس زۆر چالاک نەبوون، چونکە ئەگەر چالاک بوایەن ڕەنگە کارەساتی میکۆنووس ڕووی نەدابا.

بەپێی زانیاریی ڕۆژنامەکانی ئەوکاتی ئاڵمان و بەپێی لێدوانەکانی «ڕاینهاد پاوک»، بەرپرسی کاروباری ئەمنیەتی کۆنفرانسی ئینتێرناسیۆنال سۆسیالیست، ئیمکانی هەیە پۆلیس ئاگادار کرابێتەوە لە سەردانی شەرەفکەندی، ڕێبەری کوردەکان. پاوک بە کۆمیسیۆنی لێکۆڵینەوەی میکۆنووسی گوت کە سیاستمەداری دوورخراوە (د. شەرەفکەندی) کە بۆ کۆنفرانسی ئینترناسیۆنال سۆسیالیست هاتبوو، لە لیستی بەشدارانی ئەو کۆنفرانسەدا بوو کە دەبوا ئەمنیەتی پارێزراو با. پاوک دەڵێ ئەو هەشت ڕۆژ پێش لە هێرشەکە ئەو لیستەی داوە بە پۆلیسێکی خاوەن سەلاحییەت، بەڵام ئەو پۆلیسە لیستەکەی تەحویل وەرنەگرتوە. بەمجۆرە پاوک قسەکانی پۆلیس و هێکل مان، سێناتۆری کاروباری نێوخۆیی لە حیزبی CDU کە لە بەڕێوەبەرانی کۆنفرانسی ئینتێرناسیۆنال سۆسیالیست بوو ڕەت دەکاتەوە سەبارەت بەوەی گوترابوو پۆلیس لە بابەتی پاراستنی ئەوان ئاگادار نەکراوەتەوە و قوربانییەکانی تێرۆری میکونووس ناویان لە لیستی بەشدارانی

بەشی پێنجەم

کۆنفرانسەکەدا نەبووە.

بەڵام لەگەڵ هەموو ئەو کەمتەرخەمیانەی دەزگای ئەمنیەتی و پۆلیسی ئاڵمان سەرەوە باس کران، دیسان جێگای دەستخۆشی گوتنە بە پۆلیس و دەزگای قەزایی ئالمان کە توانیان لە ماوەیەکی کەمدا تێرۆریستەکان دەستبەسەر و دادگاییان بکەن. دوای ئەمەش بڕیاری دەزگایی قەزایی ڕوون و بوێرانە بوو. ئەم دادگایە ڕوخساری ڕاستەقینەی ڕێژیم و کاربەدەستانی بڕیاردەر بۆ تێرۆریزمی دەوڵەتیی ئەم ڕێژیمەی ئاشکرا کرد و دەسەڵاتدارانی کۆماری ئیسلام ی لە بەرزترین پلەی دەسەڵاتدا بە تاوانبار ناساند. هەروەها تەواوی هەوڵ و هەڕەشەکانی کۆماری ئیسلامی بۆ ڕاگرتنی دادگای کردە بەڵگەی بەهێز بۆ دەست تێدابوون و بڕیاردان لەسەر تێرۆری میکۆنووس و بووە هۆی ئەوەی کە ڕێژیم لە درێژەدان بە تێرۆری دژبەرانی لە وڵاتانی ئورووپا دەست بپارێزێ.

لە کۆتاییدا هەر چەند کازم دارابی هەموو هەوڵی ئەوەیە کە بە خوێنەر بسەلمێنێ لە تێرۆری مێکۆنووسدا بێتاوانە، بەڵام خۆی هەر لە کتێبەکەیدا و لە زاری خۆیەوە بەڵگەی حاشاهەڵنەگر لە تاوانبار بوونی خۆی بەدەستەوەدە دا.

٧ی نۆڤەمبەری ٢٠١٩

سەرچاوە: ڕۆژنامەی "کوردستان" و ماڵپەڕی "کوردستان و کورد" - ڕێکەوتی: ٧ی نۆڤەمبەری ٢٠١٩

کۆکردنەوە و ئامادەکردنی: ڕەحمان نەقشی

خەرمانانی ٢٧٢٥ی کوردی = سێپتەمبەری ٢٠٢٥ی زایینی

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

سپاس و پێزانین

بۆ هاوڕێ عومەر باڵەکی بۆ نووسین و ئامادەکردنی ئەم وتارە بەنرخە.

دەستتان خۆش و هەروا قەڵەم ڕەنگین بن بۆ گەل و نیشتمان.

ڕەحمان نەقشی